

TRAVELLERS CLUB I STOCKHOLM

TRAVLARNYTT

ÅRGÅNG 48, NUMMER 2 SOMMAREN 2005

ÖVERLEVDE 9 MÅNADER I SIBIRIEN

Upptäckarna, travlarbrodern **Mikael Strandberg** och **Johan Ivarsson** har lyckats med bedriften att med kanot och skidor ta sig 3500 kilometer från floden Kolymas upprinnelse till dess utlopp i östsibiriska havet. Expeditionen har fått kämpa sig genom en av våra sista orörda och odokumenterade vildmarker – under tre månader helt utan dagsljus och i temperaturer under -50° . De enorma påfrestningarna har dock lindrats av varma möten med de många folkslagen som lever längs Kolyma. Tjuktjer, evener, jakuter, jukahirer och en säll blandning av enslingar,

forskare, rymlingar och lägerfångar – människor med en obändig livskraft och nyfikenhet. (Forts. på sidan 9)

´BOKA NU !!
KRÄFTSKIVAN
PÅ
SKANSEN
AKVARIET
DEN 23/8 2005.

NORR OM MÄNNISKOR - MAJ MÖTET

Norr om Människor
upplevelser på
Grönlands baksida
föredrag av
Magnus Elander

Maj månad bjöd på ett tema som emanerat från Grönlands baksida, om man fick tro kvällens föredragshållare **Magnus Elander**.

Vår ordförande, **Jan Mårtenson**, undrade inledningsvis i samband med introduktionen av kvällens talare vad som hände på Grönlands framsida, och berättade därefter att han själv hade sett en uppstoppad björn i Anchorage. Men så hölls ju också föredraget efter middagen som hade smakat mycket gott, än en gång ett resultat av ett utmärkt samarbete mellan vår eminente klubbmästare, **Claes Lindberger**, och Sällskapets kök.

Hur som helst så berättade Magnus Elander att han använt sig av hundsläde för att komma till Grönlands östra baksida.

Där har tiden stått stilla i 1000 år (här fick många travlare något drömskt i blicken) Här bedriver man jakt och fångst som i fornstora dar. Här är maten de djur man fångar som t.ex. valross. Man lever ett spännande liv på Grönlands baksida och Magnus kände sig förflyttad tillbaka till stenåldern.

Fångsten av en valross är nog så intressant, men frågan är om inte hanteringen efteråt tar priset? Man lägger köttet under ett skinn och sätter sig sedan på det. På så sätt formar sig köttet efter rumpan allteftersom färden går hemåt. Så om någon har undrat över uttrycket "rumpstek" så kan eder ödmjuka referent komma med ett förslag, om så önskas.

(Forts. på sidan 6)

INNEHÅLL

Klimatdebatt på årsmötet	2
En hälsning från Sibirien	9
Årsmötet på Sällskapet	18
Travellers Open	21
Google - Ett nytt sätt att resa	22
Anguilla - Ön som ville vara en koloni	23
Kommande födelsedagar	23
Kalendarium	24

Jan Hartzell välkomnar Gösta Werner, invald 1959 och är med sina 96 år en av klubbens verkliga veteraner

AV DEN TOTALA
VÄXTHUSGASEN
PRODUCERAR
MÄNNISKAN
0,05-0,25%

Tvenne artister, Björn Lönnqvist och Hasse Burman.

Advokat Erik Reveman med besluts-
vända i baren.

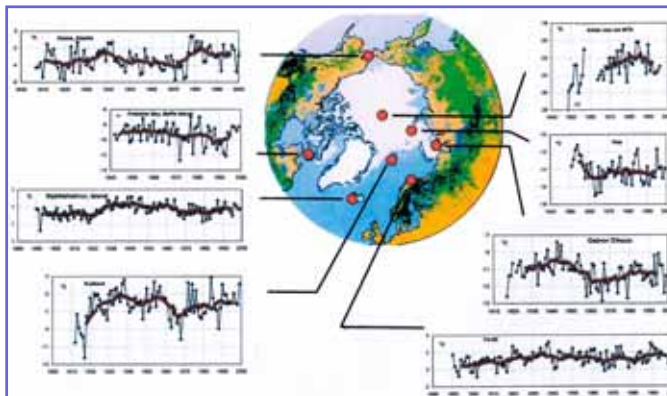
KLIMATDEBATT PÅ ÅRSMÖTET

Vad är **vetenskap**? Vad är **politik**? I klimatdebatten. Det var rubriken på april månads föredrag som hölls av klubbmedlemmen **Fred Goldberg**.

Ja, inte kom han som ett aprilväder med något höganäskrus i en rem kring halsen, månaden till trots. Och det kan man ju förstå när man efterhand fick klart för sig att den gode Fred ansåg att detta med global klimatförändring mest var en storm i ett vattenglas. Det visade sig nämligen, enligt Fred, att de flesta rapporter från forskare, politiker och mediafolk icke gick att lita på. Att höra att folk från så vitt skilda verksamhetsområden inte är riktigt att lita på krävde den allra manligaste behärskning hos oss travlare, för att inte i ogynnsam mån sänka vårt från början så goda humör.

Med jämna mellanrum kommer det larmrapporter om att den globala temperaturen förändrats, berättade Fred. Och tillade retoriskt: Vilka sänder ut dessa rapporter och varför?

Fred menade att politiker, forskare och mediafolk inte nödvändigtvis kämpade för att få fram den absoluta sanningen,

Klimatutveckling under 1900-talet

utan snarare gick egna, eller någon annans, ärenden. Åtminstone gör en del företrädare i debatten det.

Men låt oss börja från början. För så där i runda tal 4,5 miljarder är sedan bestod jordens atmosfär av 80% koldioxid, 10% vattenånga och 10% kväve. Idag består jordens atmosfär av 78% kväve, 21% syre och 1% övriga gaser. Det är förändringen i krassa siffror.

Debatten om förändringar är oftast kopplad till växthusgaserna. För att reda ut att det finns fler än en sorts växthusgas visade Fred ett ståtligt diagram där vi kunde lära oss att vattenången (H_2O) i genomsnitt utgör 3%, koldioxiden (CO_2)

0,037%, metangasen 0,0016% och dikväveoxiden (N_2O) 0,00032%.

Av den totala växthusgasen producerar människan 0,05-0,25%. Vår insats är alltså relativt blygsam när det gäller att bidra till växthuseffekten, men ska för den skull inte negligeras. I öknen, fick vi lära oss, finns ingen växthuseffekt.

Till vardags kallar vi det vi diskuterar för växthuseffekten. Den helt dominerande växthusgasen är vattenånga, som svarar för 96% av växthuseffekten. Den naturliga koldioxidhalten ger 2% och människan producerar, som nämnts, producerar 0,05-0,25%.

Vattenången höjer den globala temperaturen från -15 grader till +15 grader C. Det är bara att tacka och ta emot.

Det finns förstås många sofistikerade metoder att mäta temperaturförändringar från år till år, berättade Fred, men den enklaste är att titta på ett träd årsringar. Smal ring = kallt. Bred ring = varmt.

Som exempel på ett mycket kallt år nämnde Fred 1816 och 1912.

Föredragshållarens intresse för klimatfrågor sköt fart 1966 på Svalbard där han arbetade som borrhare (för hand) i den bastanta isen. Man måtte iskärnan och analyserade luftbubblor som kunde innehålla

KLIMATDEBATT PÅ ÅRSMÖTET

intressanta svar på miljöfrågor. Det var då. Numera borrar man sig ner 3000 meter i isen i Antarktis. Det går alltså nedåt med raska steg för klimatforskningen, om man så vill.

Grönland, som varit bebott sedan 4000 år, är ett bra ställe för miljöforskning, fick vi veta. Torvmossor är också mycket intressanta ur miljöstudiesynpunkt. Där finns många svar inbäddade. Avlagringarna berättar sina historier. Och bränner man vissa fynd, så berättar askan sin historia. Vägen till information är bred, det gäller bara att ha tid och resurser till sitt förfogande.

Man kan t.ex. från jordens inre få en del svar på de aktuella frågorna kring växthuseffekt och andra klimatiska spörsmål. Även partiklar från yttre rymden kan hjälpa till att lösa gåtorna, liksom bottenslam. Man kan också studera stalagmiten, som växer 12 cm per århundrade.

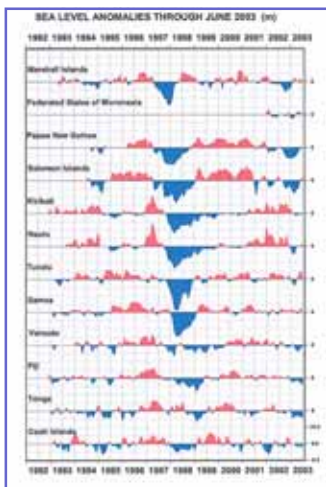
Att allt detta äger sin riktighet illustrerade Fred med mycket vackra bilder. Allt från hans första besök på Svalbard och framåt.

Även om Fred Goldberg höjde varningsflaggor för olika påståenden om stora klimatförändringar så påpekade han att det stod klart att det är kallare idag än det var på medeltiden. Vi fick också veta att istiden är att betrakta som ett normaltillstånd på jorden, något som ingalunda var svårbegripligt för oss som för hålla till godo med svenska somrar i stor utsträckning.

Mammutarna som fanns på Wrangelön för 30000 år sedan dog av kyla, berättade Fred.

Kyla i all ära, men när var det som varmast?

Jo, på vikingatiden! Inte att undra på att våra förfäder sniffade i sig flugsvamp och blev

stridslystna och drog i härnads-tåg när de levde under en varmebölja.

Som en liten kuriositet nämnde Fred att Skåne blev svenskt vid Roskildefreden tack vare lilla istiden, för det var tack vare den som ett visst tåg över Bält blev möjligt och då har den historiskt kunnige redan daterat lilla istiden till 1600-talet. Hade istiden varit lite längre kanske vi aldrig behövt någon Öresundsbro? Men det senare är förstas bara er referents grumliga funderingar och ska på intet sätt belasta föredragshållaren.

Köld har alltid vällat bekymmer samtidigt som kölden bevarat viktiga spår för forskningen. Fred nämnde så t ex att 95% av Napoleons fallna soldater var offer för kylan.

I modern tid var vintern 1940-41 smällkall. Och då började klimatkurvan gå nedåt. Inte förrän 1975 började den gå uppåt igen.

Arktis is borta om hundra år
Lamrapport från klimatforskare. Isbjörnen utrottningshotad på grund av temperaturhöjningen.

Och nu började det brännas. Vissa forskare ritar klimatkurvorna lite som de vill för att lura politikerna, menade Fred. Som i sin tur utnyttjar kurvorna som de vill för politiska ändamål. Som om inte det räckte skriver tidningarna som de vill, utan ansvar, för att uppnå sina syften.

Man talar om en global temperatur, fortsatte han och frågade sedan själv: Vad är global temperatur? För att inte svaret på frågan skulle spåra ur svarade Fred själv; det finns ingen global temperatur! Beroende på var på jordklotet man mäter kan man visa upp lite vad man vill!

Förhållandet i Sverige är det att temperaturen kan anses ha gått upp såväl som ned. Det är likadant i övriga världen. Och med det menas medeltemperaturen och inte dagstemperaturen, som auditoriet snabbt räknade ut. För att mätningen av temperaturen runt klotet ska bli så exakt som möjligt använder man sedan 1979 satelliter för ändamålet.

Nå, kanske någon frågar sig, har det hänt något på senare tid?

Nej, sa Fred, det finns ingen speciell trend de senaste 25 åren. I troposfären och i stratosfären finns det inga mätbara klimatförändringar.

Men USA hade som varmast 1940, det kunde man slå fast, samma år som Europa hade det

(Forts. på sidan 4)

Klubbmästare Claes serverar från buffén.

SOM EN LITEN KURIOSITET NÄMNDE FRED ATT SKÅNE BLEV SVENSKT VID ROSKILDEFREDEN TACK VARE LILLA ISTIDEN, FÖR DET VAR TACK VARE DEN SOM ETT VISST TÅG ÖVER BÄLT BLEV MÖJLIGT

F.d. Klubbmästaren Professor Lars Bohlin

Invalsmyndens ordförande Göran Lundberg tillsammans med föredragshållaren.

Skattmästare Per-Olof Myrén och Folke U. Persson har en kul kväll.

PD JONES
VÄGRAR T EX
ATT LÄMNA UT
DE DATA HAN
BYGGER SINA
TEORIER PÅ OCH
SOM AVVIKER
FRÅN VÅR
FÖREDRAGS-
HÅLLARES.

Axel M. Murray tillsammans med Klas Gröndahl

KLIMATDEBATT PÅ ÅRSMÖTET

som hett om öronen på ett helt annat plan.

För den som är intresserad av dessa frågor, berättade Fred, är NASA och Internet till stor hjälp. Där finner man väldigt många av svaren på de frågor man kan ha.

Hur är det då med urban-effekten, detta med stadsuppvärmningar? Existerar den? Ja, kanske, trodde föredragshållaren.

Att det fanns vissa namn i klimatdebatten som vår klubbkamrat hade långt ifrån panegyriska tankar kring fram-

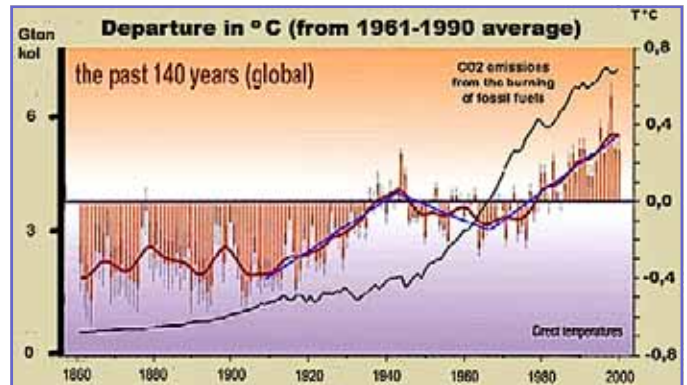

gick med stor tydlighet. P D Jones vägrar t ex att lämna ut de data han bygger sina teorier på och som avviker från vår föredragshållares. Han menar alltså att det finns en global klimatförändring, utan att här gå in på detaljer i hans synpunkter.

”Det ligger inte i vårt intresse”, var det svar han bestod vår vän Fred med på hans direkta förfrågan vilka data han använt sig av. Återkallandes detta moment för sitt inre mulnade den gode Fred och undrade lite morrande om det inte kunde ligga en konspiration bakom detta herr Jones´ agerande. Han kunde tänkas gå någons, eller någras ärende och därför hellre tala om en klimatförändring än sanningen menade Fred.

Har då växthusgaserna påverkat vårt klimat? återkom Fred till.

Ingen forskare har i alla fall lyckats påvisa att så är fallet, fortsatte han. Klimatologer och meteorologer har inte kunnat

Kurvan som alla pratar om

förklara de klimatiska fenomen som dykt upp.

Många experter har blandat sig i debatten. En del menar att klimatet har förändrats andra, liksom föredragshållaren, menar att det finns inget bevis för det. Föredragshållaren själv påpekade att experter kan ifrågasättas.

Det senare, liksom allt annat, illustrerades med eleganta diagram av ett så stort antal att den arme referenten kom att tänka på Lina Sandells kända psalm: Jag kan icke räkna dem alla...

Mitt i all information visade Fred upp ett diagram med konturerna av en ishockeyklubb och för en kort sekund trodde vi att det var en bild från slutspelet i elitserien, men det visade sig vara ett klimatdiagram med denna finurliga form!

Av den stora mängd kol vi förbränner reflekteras hälften åter mot jordytan av molnen. Till tröst för vissa.

Halva solstrålningen reflekteras också tillbaka av molnen. Till tröst för andra.

Nå alla synpunkter till trots, finns det mer eller mindre koldioxid i vår atmosfär idag än tidigare?

För 100 miljoner år sedan fanns det 130 gånger så mycket koldioxid i atmosfären, hävdade Fred.

Om nuvarande koldioxidmängd fördubblades skulle

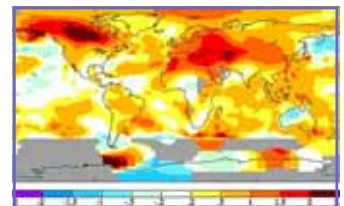
medeltemperaturen höjas med 0,6 grader C.

En sak som man fick lära sig värdet av redan i skolan var golfströmmen. Den påverkar i hög grad vårt klimat inte minst på våra bräddgrader. Nu fick vi veta att den vänder in – den dyker! Golfströmmen kan gå så djupt som 900 meter ner i havet. Men så länge den befinner sig i ytläge bidrar den till vårt goda klimat.

Havsströmmarna i allmänhet spelar också en stor roll för klimatet.

Fred påpekade också att, apropå koleldning - koldioxid och rökgas är olika saker.

En anledning till de olika

sätten att redovisa klimatförändringar - reella eller påstådda - var enligt Fred att söka i finansiella kretsar.

När föredraget hölls hade Kyotoavtalet nyligen undertecknats. Fred påpekade att Kyotoprotokollet baserats på Mann-kurvan, som han ansåg har ett flertal grava fel och förutsättningar. Men detta till trots har inte politikerna varit sena att anamma detta avtal,

KLIMATDEBATT PÅ ÅRSMÖTET

menade Fred. Detta med långtgående konsekvenser för industri såväl som samhälle.

Nå, är det då så att forskare, media, politiker och andra ingår i en gigantisk konspiration, som föredragshållaren antydde?

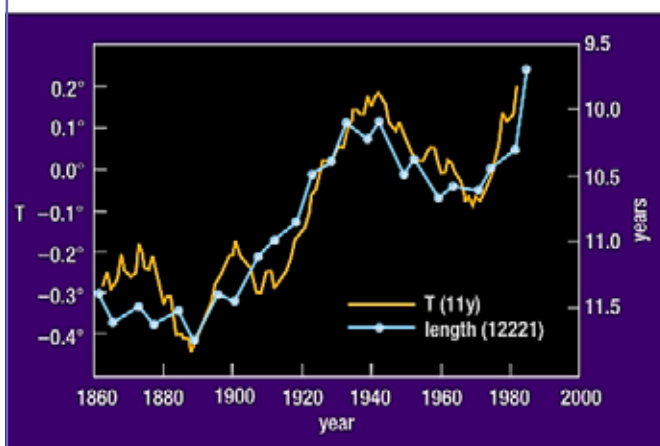
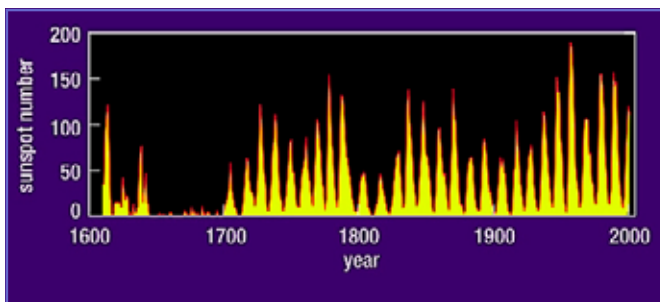
Föredragshållaren var säker på sin sak; andra saker än fakta i målet ligger bakom deras agerande! Larmrapporter till trots om att stora istäckta områden smälter samman så har temperaturen bra ökat i medeltal med 0,6 grader C.

Dessutom, fortsatte föredragshållaren, hade två forskare avslöjat att Manns kurva (som vi fick se på ett diagram) som alltså Kyotoavtalet i stor utsträckning baseras på, är ett falsarium. Till detta kommer att avtalet är dyrt och ineffektivt. Om man efterlever detta avtal – och minskar fossil förbränning bl.a. – blir temperatursänkningen bara 0,02 grader C. Till detta ska läggas att oljan t ex förr eller senare sinar.

Klimatdebatten blir inte bättre av tidningsrubriker som ”Slussen kommer att svämma över!” Isen på Grönland smälter!” Arktis borta om hundra år!”

Anders Wijkman fick sig en känga för bl.a. artikeln ” På tio år måste vi hindra isen att smälta” på DN:s debattsida och som handlade om koldioxidutsläppen.

Greenpeace bidrar till en felaktig bild av klimatutvecklingen, menade vidare Fred

Sambandet mellan temperatur och solfläcksaktivitet

Goldberg.

Om nu inte koldioxiden påverkar klimatet vad påverkar då klimatet?

Solens cyklar och molnbildningen, svarade Fred och passade på att ge politikerna en gliring för deras (medvetna?) okunnighet i frågan. Att öknarna breder ut sig, vet vi. Stiger då havet?

Nej, svarade Fred Goldberg. Blir det värre stormar i framtiden? Inte värre än på 1100-1200-talet, svarade Fred. Då dödades 300000 människor av stormar. Stormarna har inte blivit värre än förr men den ekonomiska följden av dem har ökat.

Freds föredrag var synnerligen uppriskande och föredömligt framfört.

Det kan förstås ses som ett inlägg i debatten från den falang Fred tillhör inom forskningen, men att det var synnerligen upplysande torde de flesta hålla med om.

Som avrundning konstaterade Fred att klimatet alltid har varit onormalt. Och människan kan inte ändra klimatet. Det är i första hand solen och i andra hand molnen som bestämmer vårt klimat. Och när det gäller detta ämne är den goda viljan viktigare än sanning, tycks en del miljöengagerade tro, enligt Fred.

För oss åhörare var det i alla fall skönt att höra att klimatet till syvende och sist beror på solen.

Och att klimatet alltid varit onormalt.

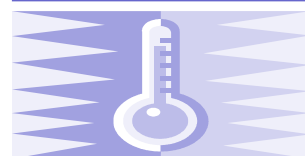
Det sista har jag, som trädgårdsmatör, alltid misstänkt.

Noterat av Clas Göran Carlsson

Travlarbrodern Åke Myrlof tar en öl innan middagen.

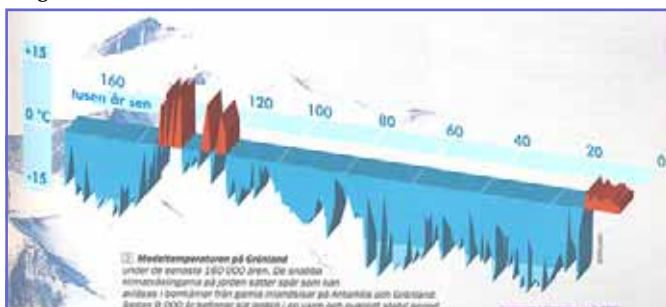
TVÅ FORSKARE AVSLÖJADE ATT MANNS KURVA, SOM KYOTO-AVTALET I STOR UTSTRÄCKNING BASERAS PÅ, ÄR ETT FALSARIUM.

Ivar Blomberg tillsammans med Gösta Werner

EFTERLYSNING

Jan Hartzell söker efter några medlemmar som kan hjälpa till att gå igenom klubbens arkiv. Kontakt: Tel: (08) 341 666 eller (070) 440 0656 jan.hartzell@telia.com

NORR OM MÄNNISKOR - MAJ MÖTET

(Forts. från sidan 1)

Jonas Wahlström visar Åke Thambert till en bra sittplats.

MAN JAGADE FÖR
ATT FÅ MAT TILL
ÖVERLEVNAD.
MEN DET BLEV
ALLT KÄRVARE
OCH MAN MÅSTE
TILL SLUT ÄTA
UPP HUNDARNA
FÖR ATT
ÖVERLEVA.

1917 var **Thorild Wulffs** stora expedition på Grönland, något som inspirerat Magnus och som han talade med beundran om. Han lär ha varit både botanist och förste föredragshållaren i Travellers club. Wulff höll till i Thuleområdet. Han levde eskimåliv, som innebar ett frisinnat umgänge samt en nära nog biblisk känsla för en medmänniska som utmynnade i att man plockade varandra rena från löss! För att riktigt markera den kärva manligheten åt man rätt kött.

Thorild Wulff lärde sig den svåra konsten att köra hundsläde – som ingalunda alla klarar av. Han blev också den som kom att färdas längst norrut med hundsläde – ända till 83 grader nordlig bredd.

Man reste med lätta slädar, utan proviant. Man jagade för att få mat till överlevnad. Men det blev allt kärvare och man måste till slut äta upp hundarna för att överleva. Till slut blev strapatserna övermäktiga och Thorild Wulff gav upp sig expedition. När han var döende förde han dagbok och examinerade växter han träffat på! De sista timmarna i livet skrev han bl.a. brev till sina föräldrar och sin dotter. Han skrev om att timglasets höll på att rinna ut.

Thorild Wulff dog på Grönland och hans kvarlevor har aldrig återfunnits, bara hans anteckningar och brev. Han dog hjältedöden, menade Magnus. Han uppnådde inte samma

status som André, som också gick under i kampen med is och kyla.

Båda misslyckades att helt nå sina mål, men André blev berömd på kuppen.

Grönlands östkust är en trakt fylld av packis och har varit mycket svåråtkomlig tidigare innan man kunde nå det med flyg.

2002 kom Magnus att åka med fartyget Njord till dessa trakter och då var det ovanligt lite is i farvatten, eller som Magnus uttryckte det. ”Då fanns det inte ens tillräckligt med is för att kyla en gin & tonic!” Men det var också ett mycket udda tillfälle, tillade han.

Tyvärr var det också så att djuren uteblev. Man diskuterade om det kunde ha med klimatet att göra, för även 2003-2004 var det mycket mindre is än vanligt vid Grönlands ostkust.

I år är det dags att kolla om det var en tillfällighet för Magnus ska återvända till Grönlands baksida.

Vad man slås av, förutom kargheten, berättade Magnus, är att det nästan inte finns några bofasta människor på östra Grönland. På ett område stort som Sverige bor det 28 personer i en nationalpark!

Kusten är trädlös. Det finns

lite växter i alla fall. Det typiska djuret för trakten är myskoxen. Polarsvamp kan man hitta här liksom sandlöpare. Nordöstra Grönland bjuder på ett fjordlandskap. Kusten har inte alltid varit så obefolkad som nu. Pälsgjägare fanns här förut. Fjällräv, isbjörn och säl stod på schemat.

Det går att få förnödenheter till de här trakterna med båt eller flyg, men de kommer inte ofta. Även nyheter från omvärlden kommer sent. Men man kan göra som en man Magnus träffade gjorde: han läste alla tidningar på dagen ett år efter det att de givits ut! På så sätt läste han alla nyheter vid rätt datum, med den lilla pikanta egenheten att de var ett år gamla!

Tidens tand sliter väldigt lite på föremål här, berättade Magnus. Det gör att byggnader från 20-talet ser ungefär likadana ut idag som på bilder från den tiden de byggdes. En och annan isbjörn kanske slår in dörren för att se vad som finns där inne, men annars är slitaget minimalt.

Man kan tro att man har hört det mesta tills man hört vad Magnus anförtrodde sina travlarbröder härnäst;

Han har en sommarstuga på Grönland. Den är dessutom kustens enda tvåvåningshus. Där knallade han en dag bara in och bodde i sex månader. En

Skatt- och Klubbmästaren räknar deltagare.

Arne O. Olsson m.fl. lyssnar till Björn Sohrne, just hemkommen från Centralasien.

NORR OM MÄNNISKOR - MAJ MÖTET

kortvägsradio fanns till hands för kommunikation med omvärlden. Hit kommer en helikopter och en städpatrull (för naturen, inte för stugan) som enda besök under ett halvår. Umgänget i övrigt är inte mycket att skryta med. Det kan förstås lätt bli så när det bara bor tjuugoåttio personer på en yta av Sveriges storlek.

Helikoptern kommer liksom båten en gång i halvåret med förnödenheter. Då gäller det att man inte har glömt att beställa det man behöver. På sommaren kan det bli rena invasionen för då kan det hända att det kommer en och annan forskare eller arkeolog som har vägarna förbi. Här finns nämligen intressanta lämningar som bevarats i väldigt bra skick tack vare klimatet och avskildheten som gör luftföroreningen till ett försvinnande litet problem.

En egenhet här, säger Magnus, är att om någon byggt något här så finns det kvar sedan 1000 år tillbaka. Allt är bevarat. Jordkuler byggdes som snöhus. Golv, brits fanns och man eldade med späcklampor. Allt är bevarat.

Valarnas revben var tältpinnar, skinnet tältduk. Så här bodde man i flera hundra år. Man hittar med jämna mellanrum små föremål från den tiden. Det här är också ett intressant område för en paleontolog. Länken mellan liv i hav och på land kan finnas här.

Svenskar har varit här i gången och modern tid. Därför har fjordar och öar svenska namn som Oscar, Sofia, Rut osv. På Karlarnas ö rådde något som man kan likna vid demokrati mellan officerare och manskap.

Under sitt eget besök vill Magnus både se och fotografera såväl natur som djur. Favoritdjuret är valrossen och som ett exempel på såväl intresset för,

som talangen att förevisa favoritdjuret visade Magnus magnifika bilder av bl.a. valrossar tagna vid Grönlands kust. Att fotografera valrossar under vattnet var något alldeles nytt som Magnus lyckades alldeles utmärkt med. Valrossarna har stora, vassa betar, så det gäller att inte komma i närkontakt med en valross som är på strids-humör. Det sades att valrossen gärna klättrade upp i båten och hängde sig med betarna över relingen men den mycket ovanliga erfarenheten slapp Magnus vara med om.

Magnus lyckades dokumentera deras liv på bild från morgntoaletten ända till... ja, här får läsaren själv gissa fortsättningen. För den rene är ju, som bekant, allt rent.

Hur kan man då dokumentera så här farliga djur? Jo, man skickar ner kameran i vattnet och stannar själv kvar i båten.

Dagens teknik medger det. Magnus kunde konstatera att valrossen inte använder betarna till att böka på botten. Vad de gör är mera att dammsuga botten på efter föda. De äter gärna snäckor och spottar sedan ut skalen! Fotograferingen pågick så länge att Magnus blev kompis med valrossarna. De nosade till sist t o m på kameran.

En annan fantastisk sida av att resa till Grönlands östra sida är

frihetskänslan man upplever där i total frihet. Sommaren är väldigt kort, så det gäller att utnyttja tiden väl.

Det låter som ett skämt ur Blandaren, men somrarna är så korta att hararna inte ens hinner byta päls!

Hur är då vägarna? frågar sig en hugad resenär. Det finns inga!

Det finns ingen infrastruktur över huvud taget. Hundslåde är vad som gäller. Och en tusen-årig teknik används när man kör dem. Men varför åker man inte skoter? Ja, maskiner går sönder, bensin tar slut. Hundarna bara kämpar vidare i alla väder. Man kan t o m få värme från dem när man ska sova på natten. Eller som Magnus sammanfattade: Kannringarna går inte sönder på en hund!

Hundarna är förstas specialtränade. Ett andningshål som en säl gjort undviker hundarna. De stannar minst femtio meter från ett sådant och det är hälsosamt med tanke på vad som kan hända om man kommer för nära...

Under kalla kriget användes hundarna även i övervakningen av ryssarna i trakten.

Övervakningspatruller finns än idag och de ser till att inget oegentligt sker på ön. Hundspann är deras färdmedel.

(Forts. på sidan 8)

Wulff, Thorild, medlem nr 15 i Travellers Club, invald 1911, forskningsresande, född 1 april 1877 i Göteborg, blev student 1894 och studerade därefter naturvetenskap, särskilt botanik vid Lunds universitet. 1899 deltog han i svensk-ryska gradmätningsexpeditionen till Spetsbergen och disputerade 1902 för graden med avhandlingen "Botanische beobachtungen aus Spitzbergen". 1902-03 företog han en botanisk forskningsresa genom Främre Indien, vars resultat bl.a. blev "Indisk Hortikultur" samt "Indisk Arkitektur". 1906-09 var Wulff assistent vid Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, där han särskilt studerade parasitvampar, redigerade delvis "Trädgården" och höll populära föreläsningar. 1909 blev han docent vid Stockholms högskola och företog jämte Albert Engström m.fl. 1911 en resa till Island, som han skildrade i "Åt Häcklefjäll" (1913). På uppdrag av Röhss' konstslöjdsmuseum i Göteborg för Wulff 1912 till Kina för att samla konstsaker, vistades 1 1/2 år i Peking och förvärvade där i västra Kina och i Mongoliet en rik kollektion (936 föremål) till belysning av livet i Kina mm., över vilka han utarbetade detaljerade kataloger. 1914 studerade han i Japan det utdöende ainofolket på ön Yezo och hemförde därifrån samt från Sumatra, Java, Bali och Lombok värdefulla etnographica till Sverige. 1916 gjorde Wulff en ny forskningsresa till Grönland, för hydragrafiska undersökningar. Tillsammans med K. Rasmussen, L. Koch och fyra eskimåer företog han med 27 slädar och 354 hundar 6 april - 20 oktober 1917 en slädfärd till Nord-Grönland (Victorias och

(Forts. på sidan 8)

Nordenskiöld's fjordar), varunder viktiga geografiska, geologiska och etno-grafiska resultat nåddes, men Wulff av strapasser och umbäranden nödgades kvarbli efter sina återvändande kamrater och omkom (sept. 1917). En redogörelse för denna expedition är bl.a. Wulffs uppsats "Den II:a Thule-expeditionen till Nordgrönland" (i "Ymer" 1917). Utdrag ur Wulffs dagböcker meddelas i K. Rasmussen av A. Ahlmann från författaren manu-skript översatta bok "Norr om människor" (1919).

Nordisk Familjebok

HAN TILLADE
ATT HUNDARNA
BLIR SOM MAN
FOSTRAR DEM.

Intresserade Bertil Nordenstam och Mats Eriksson.

Staffan Widstrand, en annan fotograf med arktisk som favoritområde.

NORR OM MÄNNISKOR - MAJ MÖTET

Hundspannen är lag om sex stycken hundar som har tvåårskontrakt. På en säsong kör de 300 landmil.

Hundsläde är lite som en bil. Man kan specialisera dem för korta eller långa körningar. Varje hundspann består av elva hundar. En ledarhund och tio andra.

På en retorisk fråga från **Arne Weise** att hundarna väl inte var att leka med svarade föredragshällaren beskedligt att det var alldeles riktigt. Han tillade att hundarna blir som man fostrar dem. En del blir farliga av det skälet.

Spannets hundar sover aldrig inomhus, fortsatte föredragshällaren, men här vaknade auditoriet till liv och en intensiv diskussion om hundar ägde rum i bästa kennelklubbssanda.

När debatten lagt sig fortsatte Magnus sitt föredrag och berättade att efter fem års tjänst och hundamilslånga färder över snö och is så pensioneras hundarna med ett nackskott!

Otack är färdens lön, som jag skulle ha skrivit om jag varit bördig från västkusten.

Vissa av slädlagen som patrullerar Grönland arbetar i lag om två. Det är ett ensamt liv. Värturen t.ex. varar i fem-sex månader. Man tolkar då på skidor.

Men släde är det vanligaste. Magnus försökte lära sig att köra släde med en åtta-nio hundar på fyrtio-femtio kilo styck. Bara att sela på en slädhund är en tuff brottningsmatch. Att hålla dem är också väldigt svårt. De vill iväg omedelbart när de fått på sig selen. Vid ett försök hade Magnus surrat fast hundarna för att få lite andrum, men de drog och slet så att Magnus inte kunde få upp knuten. Då återstod bara att skära av linorna. Då började hundarna

slås! Och linorna trasslade in sig. Roligare kan man ha än att skilja stridande slädhundar åt som trasslat in sig i linor, förklarade Magnus lakoniskt. Liksom Herostratos blev Magnus vida känd.

-Jag blev ett folknöje, minns han.

Förnödenheter kommer som sagt en gång i halvåret. På sommaren med båt och på vintern med flyg. Resten av tiden är man utlämnad till vad man kan skaffa att äta på egen hand.

Men varför skjuter man isbjörn?

Tre skäl finns: kulturella, för skinnets skull och för köttets skull. Förr använde man harpun och spjut. Nu använder man gevär.

Det fanns ännu värre metoder förr. Man böjde ett vasst valben inne i en köttbulle som man lät djupfrysas. Sedan lade man ut det som lockbete för isbjörnen. När sedan björnen slukat den apterade köttbiten, smälte den i magsäcken, den vassa benbiten spratt upp och skar sönder

isbjörnens magsäck och den förblödde. Effektivt och i våra ögon barbariskt.

När man idag skjuter björn finns en parteringsregel som gör att alla som deltagit i jakten får en del av björnen efter gammalt mönster.

Ett björnskin kostar idag ungefär 20 000 kronor.

Om östra Grönland med sina fatala invånare utgör baksidan så utgör den västra och södra delen framsidan. Där bor alla utom ungefär fem-sextusen av Grönlands totala population.

Skinn visar sig vara bland det bästa man fortfarande kan ha i dessa kalla trakter även om man idag kompletterar dessa med fleece-produkter allt oftare fick vi avslutningsvis veta i detta synnerligen underhållande och tittvänliga föredrag som ackompanjerades av Magnus egna, utmärkta bilder.

Jeans som är trasiga redan när de lämnar fabriken röner där emot ingen efterfrågan på Grönland. Begåvat folk, de där grönlänningarna!

Noterat av Clas Göran Carlsson

EN HÄLSNING FRÅN SIBIRIEN

2005-03-23: Till slut kom vi alla fall fram till det lilla renskötarsamhället Kolymskaya! (N68°43'42.0 och Ö158°42'14.6) Vi räknade med 3-4 veckor när vi lämnade Srednekolymsk i -45°C, men det tog 6 tunga veckor. 38 mil. Och orsaken var att vi redan efter första veckan, åkte på rejäla förkylningar. Varje meter blev ett enda lång slit, men nu är vi i alla fall framme. Och börjar se ett slut på slitet.

Om allt går väl, så lämnar vi det här underbara samhället den 1 april och så skall det inte ta oss mer än 1 månad att skida och gå de drygt 30 milen till slutmålet i Ambarchik Bay - en av Stalins värsta gulager/dödsläger. Hur vi sedan tar oss hem, det står skrivet i stjärnorna än.

Visserligen var det säkert en av de mest omotiverade skidturerna i historien från Srednekolymsk och hit -beroende på att vi tröttnat ur på att frysa dag som natt, men om man bortser från det, så var det en fantastisk färd på många sätt och vis. Att på allvar komma i kontakt och se de mycket svåra förhållanden som områdets trappers lever under, uppleva deras vardag, deras drömmar och oro, ja, det har varit en riktig höjdpunkt. Vi har också för varje meter vi skidat norröver, kommit vild-

renen och tundran allt närmare, med många färskas vargspår i dess följe. Och den sista veckan kom vi i kontakt med tundrans verkliga invånare - tjuktjerna. Och vi har haft lyckan att få följa deras förflyttning av tamrenen från taigan till tundran.

Kylan, ja, februari var iskall med natt- och morgon temperaturer runt -45°C. Men för varje dag som gick så började ljuset och värmen att återvända. Och nu i mars har vi t.o.m. haft temperaturer på plusgrader mitt på dagen! I jämförelse med november och december-turen, så var det här en semester. Det går inte att jämföra. Vi har fått många frågor om just detta, och det kan vara intressant att veta att alla polturer går självklart under den här tiden nu, när det är varmt och mycket ljus. Vil-

ket är klokt! För än ser vi tillbaka på den mörka vinterturen med skräck!

2005-04-01: Kylan fortsätter, vi är fortfarande i Kolymskaya. -38°C, inte ett moln på himlen men en kall nordlig vind. Vi kommer att ge oss iväg på söndag, två dagar kvar nu och vi håller på att packa ihop allting för avfärd. Jag hoppas verkligen att den här kylan kommer att försvinna tills dess!

Jag måste säga det igen, dessa människor är helt otroliga. Alldeles nyss kom två av våra vänner, Vera och Ludmilla, hit för att besöka oss och ge oss en tårta som de bakat till oss. Det är detaljerad karta över Kolyma garnerat på den, från Magadan till Ambarchik, och även vi finns med på den sittandes på en släde bakom en snöskoter på en väg ut mot tundran. Helt fantastiska människor!

Vi trodde att den här extrema kylan var över, att de här sista två sträckorna skulle bli betydligt lättare i jämförelse med det tidigare iskalla slitet. Men det verkar som om vi hade fel, i alla fall när det gäller kylan.

Vi har färdats över 2100 km längs Kolyma och nu är det bara runt 350 km kvar att göra i två etapper. Först till Cherskii och sedan den sista och avslutande

(Forts. på sidan 10)

Jag är född 1962 och kommer från Dala-Järna, men bor nu i det fantastiska Särna i Älvdalens kommun. Personligen ser jag mig väl själv som en sorts nutida upptäcktsresande som reser till världens olika hörn i jakt på den ständiga gåtan rörande meningen med livet.

Denna jakt gjorde att jag år 1986 bestämde mig för att cykla från Chile till Alaska. Jag tänkte, då måste jag väl ändå få en insikt i det här som egentligen ingen förstår. Nästan 2 år och 27 500 km senare insåg jag att det var svårare än så. Då bestämde jag mig för att cykla genom den gamla världen, det vill säga från Nordkap i Nordnorge genom hela Europa och Afrika till Cape of Agulhaes på Afrikas sydspets. Vilket jag gjorde. 33000 km och närmare 2 1/2 år trampande. Under den färden skickade Radio Dalarna med mig en bandspelare och ville att jag skulle skicka hem resebrev från färden. Det förde bland annat med sig att jag träffade min hustru. Ungefär halvvägs genom färden drabbades jag av en blandning av besvärliga sjukdomar och tvingades hem en kort stund till Sverige, var omgäende med i ett telefonväkteri på radion och en av dem som ringde för att ställa frågor var Titti. I direktsändning bjöd hon mig på middag och jag kunde inte tacka nej. Efter middagen återvände jag omgäende till Afrika för att avsluta min färd. Förälskad i denna kvinna.

Efter Afrikafärden fortsatte jag att föreläsa, något jag börjat med efter Chile-Alaska-färden och då insatt att min berättarstil mot alla odds lockade massor av folk. Min tanke var att jag skulle försöka för vidare den folkbildning som startades av Sten Bergman och Rolf Blom-

(Forts. på sidan 10)

berg en gång i tiden. Jag flyttade ihop med Titti och hamnade i Mockfjärd. Under två år föreläste jag över 1000 gånger och när jag åter kände mig redo att bege mig iväg på cykel, från Nya Zeeland till Kairo, så ville landets största reseprogrammet "Packat och Klart", att jag skulle skicka hem resebrev per video. Vilket jag gjorde och de blev tydligen populära. Så när jag kom hem efter närmare 2½ års trampande gjorde samma redaktion en dokumentär som hette "Världscykklaren" och som sågs av 650000 svenskar på SVT.

Efter det att Titti och jag gift oss, fortsatte jag att föreläsa landet över och när jag 2 år senare tillsammans med Titti, gav mig iväg på det största äventyret av alla. Patagonien till häst, vår bröllopsresa, hade jag sammanlagt föreläst över 2000 gånger. Patagonien förändrade våra liv på många sätt och vis. Vi tog med oss en vildhund hem som slog följe med oss på resan. Om denne kloke hund skrev vi en bok som blev succé. Professionellt blev vi nu också bägge kända för en bredare publik, på gott och ont, för den dokumentär vi gjorde under samma färd. Den rönste stor uppmärksamhet och närmare 1.3 miljoner svenskar såg den när den visades år 1999. Föreläsningsturnéerna fortsatte och vi tog ett av våra livs bästa beslut, att flytta upp till Särna.

Efter ett par år i Särna begav vi oss åter iväg på nästa projekt, Massajland, och från denna färd har vi nu återvänt. Vi har gjort en film och skrivit en bok. Under färden kunde intresserade följa oss på www.massaj.nu!

Den gångna veckan, år 2002, har vi haft National Geographic här på besök. De har gjort en dokumentär om vårt sätt att tänka,

(Forts. på sidan 11)

EN HÄLSNING FRÅN SIBIRIEN

delen upp till det Östsibiriska havet och Ambarchik Bay. Den här sträckan fram till Cherskii kommer att vara annorlunda i jämförelse med de tidigare. Den kommer att vara annorlunda eftersom det finns en stor väg att följa hela vägen, vilket gör att det kommer att gå betydligt lättare och snabbare. De betyder även att vi inte behöver bära med oss samma mängder reparationsutrustning eftersom vi kan gå hela vägen och bara använda våra skidor om vägen blir översnöad. Och eftersom det inte är speciellt långt till Cherskii så behöver vi inte bära med oss mat för mer än tio dagar, vilket betyder att våra pulkor kommer att vara betydligt lättare än tidigare!

Jag är ganska säker, dock, att det trots dessa fördelar kommer att bli ganska tufft. Vi är väldigt trötta just nu efter åtta månaders hård färd, och vi känner att vi inte riktigt har kunnat vila upp oss så mycket som vi skulle ha behövt under vår tid här i Kolymaskaya. Jag skulle tro att vi har kommit till det stadiet där den enda möjligheten för att vi ska kunna återhämta oss helt, är att under en lång tid inte göra någonting, vilket helt enkelt inte är möjligt innan vi kommer hem. Och den här plötsliga kylan gör det inte mycket bättre. Vi är trötta på att hela tiden behöva frysa i den

här extrema kylan som aldrig vill ge med sig!

Just nu så är mina tankar med mina nära och kära där hemma och det känns som att den här sista biten bara är en transportsträcka fram till slutmålet. Men, om det är någonting som jag har lärt mig under den här expeditionen, så är det att det inte alltid är så illa som man tror när man väl kommer ut dit. Jag måste helt enkelt ta mig samman och ge mig ut och försöka njuta av den tiden som jag har kvar i den här underbara delen av världen.

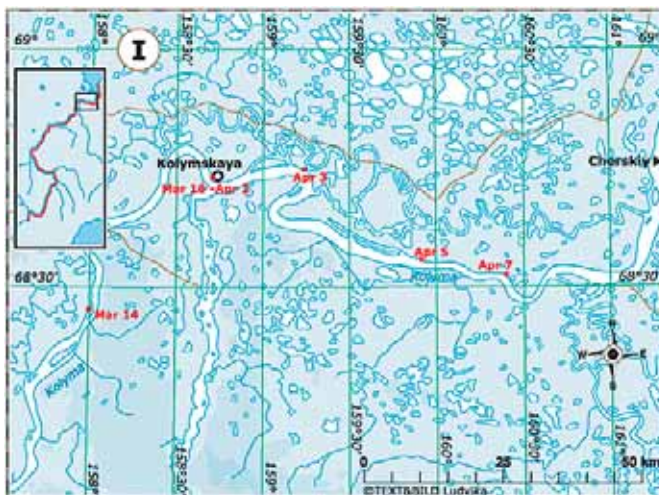
2005-04-05: Vi har tagit oss 45 km under två dagar och har nu slagit upp tältet vid N 68° 33' 13.1 och Ö 159° 50' 40.2. Solen skiner för fullt och det finns inte ett moln på himlen, en nordlig vind på 2 m/s och

temperaturen inne i tältet är 12°C.

Det är underbart att vara här ute just nu! Solen skiner ner på tältet och gör det varmt och skönt, köket fungerar utan allt för mycket problem och vi har precis druckit vår första kopp av rykande varmt kaffe efter ännu en lång dagsmarsch.

För bara en minut sedan stannade en bil på vägen inre långt från tältet och en av våra vänner från Kolymaskaya kom fram till tältet för att fråga hur vi har det. Han langade sedan över två kalla öl och ett par klasar med färskas vindruvor innan han fortsatte hemåt. Och tidigare idag så stannade en lastbil för att ge oss en flaska vodka och bjuda in oss till att komma på besök till hans hem i Magadan. Fantastiskt! Hur kan folk vara så här vänliga?

Att leva i ett tält just nu är stor skillnad i jämförelse med hur det har varit tidigare under vintern. Nu kan vi njuta fullt ut av det här fria och friska livet medan vi tidigare var iskalla och frös hela tiden. För även om det fortfarande är ner till -35°C under nätterna så går solen upp så pass tidigt att den hinner torka upp frosten och kondensen innan det är dags för oss att krypa ur sovsäckarna. Och det är ingen stress längre, vi behöver inte sätta på oss kläderna så

EN HÄLSNING FRÅN SIBIRIEN

Anna och Piotr

fort som möjligt eller krypa ner i sovsäcken så fort köket har slagits av. Nu kan vi ta det lugnt och verkligen njuta av det här livet som vi båda tycker så mycket om. Igår kväll kunde vi till och med slappna av lyssna på lite musik från Bob Marley över kortvägsradion!

Det känns som att vi har förtjänat den här tiden av lugn och värme efter den långa tiden av kyla och hårt arbete som vi har tagit oss igenom. Jag hoppas bara att det nu håller i sig!

2005-04-07: 4-5 s/m sydvind idag, drygt -20°C mitt på dagen och under -30°C som vanligt nattetid. Säkert en -35°C under dagen, om man betänker kyl-effekten. Mycket gråkall dag således, men ändå som en avancerad promenad i parken som helhet. Vi är inte ens svettiga. 25 km avverkade. 3 dagar kvar till Cherski. Vi har slagit upp tältet vid N 68°31'59.1 och Ö 160°23'51.5.

"Jag såg er i kåtan ute på tundran", skrattar Piotr med ett brett, tändlost leende, "alla tyckte omgående om er två, inte bara för att ni är stora idrottsmän, utan för att ni åt mest mat av alla. Vi har haft en del officiella besök under åren, alltifrån fransmän till moskoviter, men de brukar knappt röra vår mat. Som den inte skulle vara bra nog för dem. Vi tjuktjer

uppskattar folk som tycker om vår mat och visar det."

Piotr är 80 år och legendarisk renskötare i området. Han är en oerhört varm människa. Han skämtar, skrattar hela tiden och är intresserad av allt.

"Många äldre lider av reumatism som vi träffat längs Kolyma", påpekar jag och fortsätter: "Gäller det även dig?"

"Jag har aldrig varit sjuk i hela mitt liv!", svarar han glatt förvånat, "Vilken renskötare är det? Livet på tundran är det friskaste och bästa liv som finns! Ingen lider nöd därute. Renen ger oss allt vi behöver, från kläder till mat."

Även om Piotr dragit sig tillbaka och lämnat livet på tundran och bor i ett modernt hus i Kolymskaya, tillsammans med söner, döttrar och en massa barnbarn, han är osäker exakt hur många de är, så tar han ofta skotern och tillsammans med den 10 år yngre hustrun, dundrar han ut på tundran och besöker de olika renskötarlägren. Närmast läger är 7 timmars färd bort!

"Jag hörde att ni trodde att det bara går 40 renskinn till en yurangi" (tjuktjisk kåta av renhudar), påpekar den lika varma och glada hustrun Anna, "Det är fel, det är en liten yurangi. Det dubbla är normalt."

Denna felaktiga information är en av anledningarna till att vi blivit bjuda till deras hem. Så att vi får rätt information med oss hem. Anna och Piotr kramar varandra ofta och skrattar mest hela tiden.

"Min hustru och jag firar 10 år tillsammans som gifta i år", berättar jag och ställer därför följande viktiga fråga: "Hur gör man för att förbli gift i 50 år?"

Anna och Piotr skrattar, som om det vore den dummaste av alla frågor.

"Man måste ha roligt tillsammans", svarar Piotr och Anna instämmer skrattande, "Kan man inte skratta tillsammans varje dag, då går det inte."

"Något mer råd?", frågar jag.

"Äsch", svarar Anna, "jag har serverat maten nu. Nu ska ni äta så ni orkar ända fram!"

2005-04-10: -10°C och stark sol med en ihållande nordanvind. Vi anlände just nu till Cherskii, vårt sista delmål varifrån vi gör en tur och retur till Ambarchik Bay. Detta mycket rysk-sovjetiska samhälle är lokaliserat vid N 68°47'02.0 och Ö 161°22'24.5.

Välkommandet började redan 2 km innan vi nådde fram till samhället, när 3 intressanta och trevliga kvinnor tillhörande Jakutiens enda organisation mot misshandel mot kvinnor i hemmet, dök upp på skidor. De hälsade oss välkomna och serverade oss en massa vänligheter, uppmuntran och lokala läckerheter (ja, vi har ytterligare gått upp i vikt sedan vi lämnat Kolymskaya), innan vi tillsammans återvände intill samhället. De vägrade låta oss dra våra egna pulkor, utan slet som djur på hala skidor och anlände, till skillnad från oss, starkt svettandes och trötta. Väl inne i det myllrande samhället, skuffades de undan av enheten (Forts. på sidan 12)

vårt sätt att leva och om våra färder. Programmet ingår i en serie av program som kallas "Explorer Heroes" och skall sändas i TV-kanalen under varen. Det känns som den största av hedersbetygelser för vår del. Ett slag mot den svenska avundsjukan!

Idag står det utom all tvekan att jag tänker ägna resten av mitt liv att utforska andra kulturer och extrema naturområden på vår jord. Jag vill gärna fortsätta att resa land och rike runt för att försöka föra vidare den folkbildning som startades av Sten Bergman och Rolf Blomberg. Jag ser det som ett kall. Det är ett stort privilegium att få leva ett sådant rikt liv som det innebär att vara upptäcktsresande. En betydande fördel är att jag, både hemma och borta, möts av övervägande positiva och kreativa människor. Sådant ger räg i ryggen, för ni skall veta att kritikerna är många!

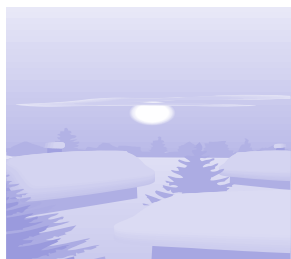
Nu är ju verkligheten en sådan att för att kunna bygga broar till andra kulturer måste ens egen grund vara fast. Med detta menar jag att även på hemmaplan är det viktigt att ta sitt sociala näransvar. För min del innebär det att jag startat en del föreningar, avslutat några till följd av brist på tid och nu har mitt hjärta i en Författarförening. Vårt främsta mål är att få ut författare i skolorna. Den eminenta sajten Skrivklådan presenterar detta projekt utförligare.

Desutom har jag under alla år på färd sett att vår sköna värld lider av stora bekymmer. Huvudorsakerna är bl.a. en ständigt växande befolkning, föreningar, människans okunnigt destruktiva sinnelag, torka, brist på drickbart rent vatten och en biologisk mångfald som blir

(Forts. på sidan 12)

allt mindre för varje dag som går. Denna verklighet gör att jag har förstått att det är livsviktigt att aktivt eller passivt stödja och knyta kontakter med mycket viktiga och nyttiga organisationer världen över. Följaktligen är jag medlem i Greenpeace, Svenska Naturskyddsföreningen, IAMAT, Världsnaturfonden, Kulturpool, Svenska Författarförbundet, Svenska Fotografernas Förbund, Oberoende Filmars Förbund, Friluftsförbundet, STF, Svenska Jägareförbundet, European Documentary Network och Särna SK.

MEN DET
FINNS
NÄSTAN
INGA
ÖVERLEVAN-
DE KVAR
IDAG, BARA
DE SOM
ARBETADE
FÖR LÄGREN,
VAKTER OCH
ANDRA SOM
SÅG TILL ATT
ALLTING
FUNKERADE

EN HÄLSNING FRÅN SIBIRIEN

för naturens bevarande, ett gäng mycket trevliga äldre herrar i pälsmössor, som söndagen till ära, var något salongsberusade. De var vår officiella välkomst delegation.

Tillsammans hamnade vi i en lägenhet i samhällets utkanter, som de ställt i ordning till vår ära, och där de bjudit oss på mängder av mat, vi har offrat till Gudarna för att vårt boende, vår tid i Cherski och vår fortsatta färd skall gå bra. Vilket med självklarhet genomförts med hjälp av vodka. Det som blir över efter offrandet, ungefär 95% av flaskan, förtäres där-
efter.

Visst skall det bli skönt att nå fram till Ambarchik och slippa det fysiska slitet, men jag kan bara konstatera att det kommer att bli mycket svårt, och oerhört dystert, att inte komma att få umgås med de här fantastiska människorna mer!

2005-04-12: Det har varit en ganska kylig dag med en nordlig vind, runt -15°C under dagen och inte ett moln på himlen. Eftersom den nya digitala videokameran som vi väntar på från Moskva inte kom idag som planerat så kommer vi inte att kunna fortsätta mot Ambarchik innan fredag. Vi hoppas nu att kameran ska anlända med flyg på torsdag istället.

Det fördes många debatter den här kvällen när vi var inbjudna till den typiskt Sibiriska lokala bastun (banja) av rektorn från gymnasiet här - Vitalij Ivanovich. De hade två olika typer av bastu att erbjuda, den ryska stilen som är en extremt varm och torr bastu och den väldigt fuktiga "skandinaviska" stilen. Vi startade med den ryska varianten vilken jag gick rakt in i, precis som jag brukar där hemma, utan att tänka allt för mycket på konsekvenserna. Men jag fick ångra det snabbt. Att gå rakt in i en 100°C varm

bastu utan att ha duschat först är ett stort misstag, och att glömma att sätta någonting på fötterna är ett även större misstag. Det värsta man kan göra, dock, är att glömma att ta med sig något att sitta på, såvida man inte vill uppleva hur korna kände sig i vilda västern när de blev brännmärkta i ändan!

Den, så kallade, skandinaviska bastun var inte mycket lättare att hantera. Den var, i jämförelse med den ryska varianten, betydligt fuktigare, men jag skulle inte kalla den en skandinavisk bastu eftersom den var precis lika varm, och fukten gjorde att det kändes även varmare. Men som den viking jag representerar så slog jag mig ner högst upp tillsammans med Vitalij, som inte verkade bekymras speciellt mycket av hettan, för att basta på riktigt. Det tog inte lång tid, dock, inte

ens en minut, innan jag blev tvungen att överge min plats där uppe och flytta ner. Jag var även den första att rusa ut för att svalka mig med en kall dusch.

Det som gör ett sibiriskt bastubad är att du inte sitter hela tiden i själva bastun, pariltsa kallad. Mest tid spenderar man i omklädningsrummet med alla andra och diskuterar allt mellan himmel och jord samtidigt som man dricker en öl och äter lite rökt fisk. Ikväll så pratade vi om många olika saker, våra familjer, vänner, jakt och fiske, olika sporter och självklart historia, ett ämne som i dessa regioner alltid slutar med att man pratar om den tragiska historiken kring fånglägren, Stalins fruktade gulager.

"De värsta och de farligaste av alla fångar var fångslade här i Chersky", berättade Vitalij och fortsatte samtidigt som han skär upp lite rökt fisk. "Men det finns nästan inga överlevande kvar idag, bara de som arbetade för lägren, vakter och andra som såg till att allting fungerade. De vill inte prata om den tiden, dock, kanske för att de är rädda eller så kanske de inte klarar av det, men de väg-rar säga ett ord om det."

Han lade ner kniven och erbjöd oss lite fisk.

EN HÄLSNING FRÅN SIBIRIEN

Stanislaw, vars föräldrar aldrig lämnade Gulag

"Ni ska veta, det fanns till och med vissa människor vars jobb gick ut på att leta reda på de få personer som lyckades fly. När de fick tag i dem så skar de av dem händerna vid vristen och tog med dem tillbaka till officerarna vid lägren", berättade han och gjorde en rörelse med högerhanden över vänstern, använde den som en kniv, samtidigt som han fortsatte, "eftersom alla fångar hade ett nummer tatuerat bredvid tummen så att de kunde bli identifierade."

Vitalij kommer själv inte ihåg speciellt mycket från den här tiden, han bodde i en annan by och han var för ung, men han kommer ihåg att han undrade varför det var så många officerare och soldater i området. När han slutligen fick höra talas om lägren så kunde han inte förstå meningen med dem, vad det var för något. Han berättade:

"Vi var som Zombies, vår regering lurade oss att tro att lägren var bra

och att de var nödvändiga, Vi var blinda!" Han placerade händerna framför ansiktet för att visa oss precis hur blinda de var och tog sedan en till klunk från ölfaskan innan han fortsatte.

"Jag tror att de här lägren endast var nödvändiga för en enda person, Stalin. Så att han kunde hålla ett hårt grepp om den här regionen och dess lokala folk."

Det är ingen tvekan om att många människor som lever här har en historia som talar om mycket lidande och tragik. Men jag tror att just det kan vara en av anledningarna till att människorna här är så trevliga, vänliga och extremt hjälpsamma.

Hursomhelst, vi har fått uppleva ännu en underbar kväll längs Kolyma tillsammans med vänner. Jag tror inte att jag inser hur mycket jag kommer att sakna det här när jag är tillbaka i Sverige!

2005-04-14: Idag var det tänkt att vi idag skulle ha inlett sista biten till Ambarchik. Drygt 8 dagars skidande över den vindpinade tundran. Men vår filmkamera gick sönder i Kolymskaya och ersättningskameran från Moskva anländer först imorgon. Hoppas vi. Så preliminär avfärd är nu på lördag. Vi befinner oss 5 km norr om Cherskii, i en förort som heter Siljone Mys (Gröna viken) och som stinker av bensin- och oljeångor. Det är -15°C och en

iskall nordanvind.

"Bägge mina föräldrar dog här i lägret i Cherskii", berättar Stanislaw samtidigt som vi sitter i jeepen och kikar ut över Kolyma och njuter av en blodröd solnedgång. "Min mor var polska och togs som fånge under kriget, ja, hela hennes familj. De var aristokrater och ansågs av kommunisterna som fiender. Hon hamnade här i Cherskii."

"Din pappa då?" undrar jag, häpen återigen över det faktum hur folk öppnar sitt liv för en främling, oväntat.

"Han ägde en svinfarm i västra Sibirien", svarar Stanislaw lägmålt om än engagerat, "och det var tillräckligt för att anses vara motståndare till kommunismen. Han hamnade här i Cherskii, där han träffade min mor i lägret. Det var så jag kom till."

Stanislaw arbetar idag som chaufför åt de styrande i Cherskii och jag har fascinerats av honom sedan vår ankomst. Nästan skallig med ett stenhårt ansikte helt fritt från känslor. Som skuret ur granit. Alltid rökandes. Alltid med en trotsig blick. En sådan man inte skulle vilja möta ensam i en mörk gränd.

"Bägge mina föräldrar dog i lägret, ja, hela min familj på mors sida är helt utrotad idag", förklarar Stanislaw nyktert, "så jag hamnade på barnhem. En mycket hård tid. Ett ställe där bara de starkaste överlevde. Och jag var stark. Det hjälpte mig också överleva militärtjänsten. Jag var hårdad efter barnhemmet och kunde ta vara på mig själv. Hela min uppväxt gick bara ut på att vara starkare än andra."

Det anses att de värsta av Stalins illa beryktade gulagläger fanns här i regionen, i Cherskii och Ambarchik. De vi träffat som stöder Stalins sinnessjuka åtgärder, en hel del äldre folk

(Forts. på sidan 14)

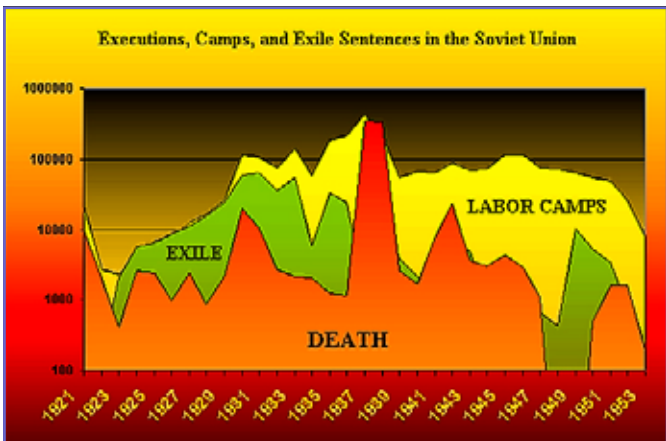

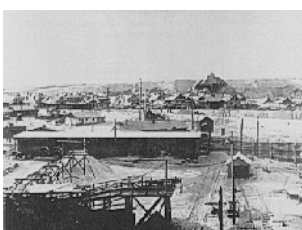
Välkomstkommittén

DET VAR
HELLER
INTE LÄTT
ATT VARA
BARNHEM-
BARN OCH
DÄRTILL
SON TILL
LÄGER-
FÅNGAR

Lägren i Gulag

FÖR DET ÄR
FOLK ÄN
IDAG,
ORDENTLIGT
INDOKTRI-
NERADE OCH
DE SOM
UPPLEVDE
SOVJETTIDEN
HAR OFTA EN
MYCKET
SNEDVRIDEN
BILD AV DEN
VÄRLDSLIGA
VERKLIGHETEN

EN HÄLSNING FRÅN SIBIRIEN

längs Kolyma, säger att här hamnade de allra värsta och farligaste fångarna. Lägren hade därför speciellt anställda människorjägare, s.k. "bounty hunters", vars enda uppgift var att jaga och döda alla fångar som flydde. Som bevis att de lyckats i sin jakt, så lämnade de över fångens avhuggna hand, där fångnumret var intatuerat, till koncentrationslägrets ledning.

"Det var heller inte lätt att vara barnhemsbarn och därtill son till lägerfångar", fortsätter Stanislaw sin sorgsna berättelse, "KGB vaktade en hela tiden, ända fram till perestrojka. Och man visste aldrig vem som var KGB eller informatör. Hälften av alla vänner och bekanta var endera eller. Det är ju mycket bättre nu. Att man vågar säga vad man tycker. Vilket jag i och för sig även gjorde under kommunisttiden, får jag viste ju att passade det inte vad jag sade, visste jag i alla fall att jag skulle hamna just här!"

"Men, vad upplever du för känslor idag?" frågar jag. "Känner du dig inte hatisk mot sovjeterna och kommunisterna och de som gjort dig föräldralös?"

"Nej", svarar Stanislaw inte allt för förvånande, "Det är som det är. Dessa åtgärder gjordes av Stalin för att vi skulle få det land vi har idag. Jag har full förståelse för det. Jag har det bra ändå idag. Jag har en tjuktjisk fru och två barn. Och ett arbete, vilket inte alla har i Cherskii. Så jag kan inte klaga."

Det här är ett svar jag fått av alla längs Kolyma som befunnit sig i en liknande situation som Stanislaw. För mig är det helt obegripligt att kunna förstå denna förlåtande och förstående sida. Med tanke på alla människor och kulturer jag träffat världen över, där flera genomlevt snarlika upplevelser, så måste jag påstå att detta är någonting mycket ryskt. Och jag kan bara känna beundran för hur oerhört lyckad sovjeternas

mångåriga indoktrinering varit. För det är folk än idag, ordentligt indoktrinerade och de som upplevde Sovjettiden har ofta en mycket snedvriden bild av den världsliga verkligheten. Och de är mycket stolta över Moderlandet Ryssland. Oavsett om de är vita ryssar eller tillhör ursprungsbefolkningen. Inget fel med det, bara fakta.

"Vad säger dina barn, när du berättar om din hårda uppväxt?" frågar jag till sist, men får som vanligt ett för mig förvånande svar; *"Jag har inget berättat. Det som har varit har varit och nu går vi vidare. Deras liv blir inte bättre av att veta det här."*

"Men" utbrister jag, "om ingen berättar hur det varit, då försvinner ju kunskapen om de här hemskheterna med din generation och vad lär vi oss människor då av det hela? Då är risken stor att det återupprepas!"

"Jag bryr mig inte" svarar Stanislaw samtidigt som han hårt, men varmt kramar min hand och avslutar med följande ord: "Tack för att du orkat lyssna på mitt klagande."

2005-04-17: -25°C klockan 06.00, annars runt -5°C under den mycket soliga dagen som präglats av en iskall, oavbruten nordanvind på 2-4 s/m. Vi är inne på vår tionde månad och vi har slagit läger på skarsnön vid N69°08'01.2 och Ö161°

29°00.0 och vi har skidat 47 km på två dagar.

Under två dagar har vi enkelt skidat fram på den hårda snabba skaren. Tajgan börjar försvinna och den oerhört tomma, horisontlösa, vidsträckt och platta tundran tar över. I öst har vi sett vakttorn och stängsel från Gulag-tiden illavarslande sig tillkänna. Det går inte att undvika dem och deras dystra historia. Tänk att här längs Kolyma, där ett av den mänskliga historiens värsta brott har skett, finns idag, bara drygt 50 år senare, de finaste människor jag någonsin stött på!

Annars har jag bara njutit av dagarna två. Eftersom både Johan och jag har åkt skidor sedan barnsben, kör vi snabbt och utan att förlora någon större energi. Trots tunga pulkor, men de glider lätt på den guppiga skaren. Vi kör bara 6 timmar per dag. Resten ägnar vi åt att sola i våra vindskydd under några lunchtimmar eller att njuta av värmen i tältet. De tar 3-4 timmar att ta sig ur tältet på morgonen. Tänk att vi i alla fall får full njutning den sista biten, efter att ha frusit hela vintern!

Och jag har återigen drabbats av den värsta av upptäcktsresandens sjukdomar - nämligen drömmen om nästa resa! När man inte tänker på sin älskade

EN HÄLSNING FRÅN SIBIRIEN

hustru, ens familj och goda vänner, eller nästa måltid, ja, då mal tankarna i dessa förvirrade banor! Idag tänkte jag, eftersom den inte är alltför avlägsen nu, hur skulle det vara att skida till nordpolen på riktigt under de svåraste förhållanden? Eller Sydpolen? Inte som gängse mönster är idag, fuska genom att flyga in, ta den kortaste och enklaste vägen eller använda sig av skärmflygning, utan göra det på ett sätt som även de verkliga upptäcktsresandena gjorde, ja, de som geografiskt kartlade vår värld innan de enkla äventyrens tid inleddes i mitten av 1950-talet? Under den svåraste tiden? Under den becksvarta och livsfarligt kalla midvintern? Inte som är mönstret idag, när det är ljusst, varmt och lättorienterat? Är det möjligt tro? Klarar en simpel människa detta, för så vitt jag förstår är det ingen som klarat denna ytterst kyliga utmaning.

Mitt i de tankarna dök en sibirisk jägare på skoter upp. Hans förfrysta kinder skulle ha fått en modern polfarare att ge upp och sjukskriva sig i minst två år, för det hade den moderne fått två löpsedlar i Aftonbladet och Expressen och fått Stålmannen status, för att så svåra var jägarens skador.

"Asch, normal-na", svarade jägaren när vi pekade på kinderna.

Jägaren log och undrade om han fick ge oss lite fisk. Sedan

berättade att han, förutom några dagars påfyllning av mat i Cherskii, legat ute i ett ryskt smärtingtält, under ett halvår. Under hela den kallaste och mörkaste tiden. En snittemperatur på drygt -40°C dygnet runt. Jakten hade gått sådär, men han hade fått mycket motion. 6 dagar i veckan hade han pulsat sig fram i djupsnön i en två mils slinga, för att kolla sina fallor.

"Asch, Normal-na" svarade han när vi undrade hur han orkade. Och med det försvann mina självhävdande tankar och jag blev åter människa!

2005-04-19: -15°C under dagen, 6 m/s iskall nordanvind. Vi slagit upp tältet på Sastrugin $\text{N}69^{\circ}26'50.2$ och $\text{Ö}161^{\circ}41'59.2$. 42 km avverkat på två dagar, 33 km kvar till målet i Ambarchik bukten.

Ack sådan skönhet vi upplevt i två dagar! I norr den oändliga isen utan horisont som leder till Nordpolen, i väst den platta tundran och i öst har små fjällkedjor fört tankarna till bilder jag sett från Grönland. Och Sastrugin är så vacker med sina dyniga reguljära former!

Jag hade nästan glömt hur jag alltid älskat de öppna, vindpinade, växtfria och platta ytorna som utgör vår världs olika öknar, förrän idag. Jag känner mig så ren, själsligt lugn, nöjd och oerhört fri. I skogen kan jag känna mig lite instängd och hotad ibland, men aldrig ute på de öppna ytornas värld.

Mitt i denna fria upplevelse dök kvarlevorna av en av Stalins vidriga gulager. Högt uppe på en rasbrant med en milsvid utsikt i alla väderstreck fanns en gruvhög, övergivna byggnader och frihetsberövande taggtråd liggandes överallt. Jag kan förstå att just den här tillhörde de värsta. Den mest mordiska och nedbrytande. Trots att det är vår och soligt, så var det iskallt.

Jag rös in i ryggmärgen. Hur klarade fångarna då vintern? De flesta inte. Värst var nog ändå att veta att när fångarna arbetades till döds här eller frös ihjäl under nätterna i sina tygtält, så hade de all denna oändliga frihet som utsikt. Extra grymt och sinnessjukt uttänkt.

Hur kan någon vettig människa försvara Stalins gulager? Ibland är människan helt obegriplig.

2005-04-23: Vi klarade det - vi är framme i Ambarchik Bay! Vi skidade in i Ambarchik Bay efter att ha skidat 13 km med en hård sydlig vind. Ambarchik Bay är vårt slutmål för expeditionen! Vi har slagit upp tältet för sista gången vid $\text{N}69^{\circ}38'04.8$ och $\text{Ö}162^{\circ}13'45.8$, och utsikten över viken är underbar!

Det var en knepig dag igår, på många sätt olik de andra. Det kändes som om vi flög fram över ishavet, med en stark vind i ryggen som bar oss fram. Och alla de vanliga negativa tankarna som dyker upp under en dag, tankar som hur trött jag är efter alla dessa tunga dagar eller hur fötterna värker, var borta och ersatta med glädje och förväntan. En förväntan att komma fram till det ställe som vi kämpat så mycket för att nå.

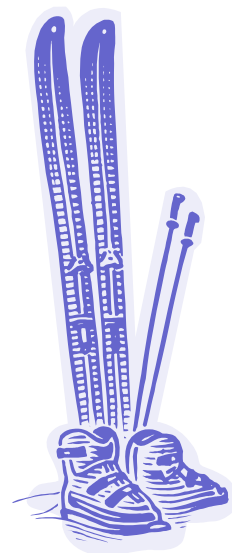
Här är vi nu, Ambarchik Bay, vid utflödet och slutet av Kolyma ca 3500 km från där vi startade för nästan nio månader sedan. Vi har mött många personligheter och fått uppleva så mycket längs vägen och jag kommer alltid att bära med mig minnena och känslorna från den här tiden. Jag kommer aldrig att glömma dem! Det kommer att ta lite tid nu innan jag verkligen kan förstå och uppskatta det här ögonblicket. Just nu är jag för trött efter att ha slitit under så lång tid och jag kan knappt vänta tills dess att jag kommer

(Forts. på sidan 16)

Äntligen framme efter 9 månader

INTE SOM GÄNGSE
MÖNSTER ÄR
IDAG, FUSKA
GENOM ATT
FLYGA IN, TA DEN
KORTASTE OCH
ENKLASTE VÄGEN
ELLER ANVÄNDA
SIG AV
SKÄRMFLYGNING,
UTAN GÖRA DET
PÅ ETT SÄTT SOM
ÄVEN DE VERKLIGA
UPPTÄCKTS-
RESANDENA
GJORDE, JA, DE
SOM GEOGRAFISKT
KARTLADE VÅR
VÄRLD INNAN DE
ENKLA
ÄVENTYRENS TID
INLEDDES I MITTEN
AV 1950-TALET?

Mikael vid äventyrets början

JAG ÄR DOCK
ÖVERTYGAD
OM ATT NÄR
JAG VÄL ÄR
HEMMA SÅ
KOMMER JAG
ATT SAKNA
KOLYMA MED
DE OTROLIGT
VÄNLIGA
MÄNNISKORNA
SOM FINNS
HÄR OCH DEN
SANNA
VILDMARKEN.

Johan vid äventyrets början

EN HÄLSNING FRÅN SIBIRIEN

hem och får träffa min älskade flickvän, mina föräldrar och vänner igen. Jag är dock övertygad om att när jag väl är hemma så kommer jag att sakna Kolyma med de otroligt vänliga människorna som finns här och den sanna vildmarken. En del av mitt hjärta kommer alltid att tillhöra Kolyma!

Äventyret är inte över med det här, dock. Det är meningen att vi ska bli upphämtade av två snöskotrar som ska transportera oss tillbaka till Chersky, en resa som jag tror kommer att bli en upplevelse som vi sent kommer att glömma. Sedan måste vi därifrån ta oss hem till Sverige.

2005-04-25: Tillbaka i Cherskii, värväder, soligt och skönt, det droppar från taken och vintervägarna har blivit leriiga. Vi håller på att packa ihop alla grejer för avfärd till Jakutsk på tisdag.

Jag känner mig bara tom just nu. Utmattad, nedstämd och fundersam. Jag känner mig uttömd på all energi. Nästan 10 månaders centrering av alla krafter och så, helt plötsligt tar det bara slut. Den stora glädjen återvänder först när man åter möter sina nära och kära. Jag vet det av erfarenhet. Och jag kan inte glömma hur sagolikt vackert det var runt Ambar-chik!

Ja, kanske utmattningen också har med återfärden att göra. Så typiskt sibirisk! Vi hann knappt öppna ögonen morgonen efter vår stora triumf, förrän vi hörde skotrar komma. Det var våra vänner tjuktjern Grigorij, jakuten Vitally, den evenska tolken Arkady och med sig hade de en i trakten legendarisk jägare, ukrainaren Valodja. De var rejält fulla dagen till ära. Guiden Arkady lyckades dessutom skälla mig så att jag såg stjärnor när vi hälsade varmt på varandra. Vodkafaskor kom fram och vi trängde oss in allihop i

vårt lilla tält, skalade, åt stragalinina, bröd och renkött. De sedvanliga talen hölls till vår ära emellan Valodjas jaktsnack och suparna.

Klockan nio drog vi iväg på skoter över den osannolikt hoppiga tundran, rakt över alla sastrugis och hade vi flugit lite högre, hade vi fått ansöka om flyglicens. Det var en enda mardrömsfärd som tog hela 15 timmar att avverka. 13 mil. Det trots att de körde maxfart hela tiden, för en sibirier han tar ut allt av sina maskiner. Denne stannar inte till för att det är en halv meter hög sastrugi framför sig, nä, sibiriern kör bara rakt på och hoppas på det bästa! Att det tog så lång tid, berodde på att vi stannade varje halvtimme för att skåla till någonting. Bland annat Lenins födelsedag, naturens alla gudar (och de är många, om man har så många nationaliteter med sig!), vår färd, deras färd, bra jakt och världens alla fläktremmar. Och att vi besökte varje jägare i området, två gulager, två monument, tre gravgårdar och även hann med en färd till ett gäng renherdar på tundran, där vi bjöds på en mycket välsmakande lokal delikatess i deras kåtastekt renhjärna. Halv tre på morgonen hoppade vi in i Cherskii och vi somnade några timmar senare av utmattning. En hemsk och fantastisk resa, allt i ett. Typiskt sibirisk!

Om allt går väl, det vill säga att inte den här rådande värmen fortsätter, så skall vi kunna flyga hem på tisdag.

Problemet är att sista planet går just nu, för sedan anses landningsbanan för osäker. Efter-som den ligger på Kolymas is.

2005-04-27: Inget plan kom och mötet med de första europeerna. Idag var det tänkt att vi skulle flyga från Cherskii. Det kom inga plan. Värvädret smälter isen, flygplatsen har gått i konkurs och ingen vill preparera landningsbanan. Inga plan kan landa. För oss är det en mindre katastrof. Vi missar kanske alla planerade presskonferenser, TV-framträdanden och allt som skulle ha fört fram detta jättefina område än mer som ett av världens mest fantastiska. Det är tisdagen den 26:e april. Har vi otur blir vi kvar här tills i sommar, när det kanske kan komma igång någon bättrafik till Srednekolymsk.

2005-05-01: De senaste dagarna har varit hektiska. Jag har träffat mina föräldrar igen efter nästan 10 månaders färd, stor presskonferens här i Moskva och sen alla dessa människor, den här stressen och ovänligheten i jämförelse med vad vi är vana vid. Även den här otroliga tröttheten efter de senaste dagarnas resor och tidsomställningen. Vädret i Moskva idag är klart men lite disigt och temperaturen nu på morgonen är runt 9°C.

Det började redan i Jakutsk när vi klev av planet. Det var folk över allt som verkade ha brättom någonstans, reklamskyltar vart man än vände huvudet och högljudd musik som spelade non-stop i varje affär, restaurang och även vid hotellet. Allting var så stressigt och överkligt i jämförelse till den världen som vi levte i. Moskva var ännu värre så klart. Här blev vi nästan nersprungna när vi gick ut på gatan. Omöjligt att jämföra med det trevliga Kolyma området där alla stoppade oss på gatan för att prata lite,

EN HÄLSNING FRÅN SIBIRIEN

Avskedskommittén

skaka hand eller bara fråga hur vi hade det. Det skulle aldrig hända här. Vart man än träffar någon, i en affär eller till och med de som är anställda på flygplatsen för att hjälpa till och ge dig service, så blir man mött av otrevliga och stela människor som är mer intresserade av att se på sig själv i spegeln än att hjälpa dig. Jag är rädd att det kommer att ta mycket längre tid att väna mig vid den västerländska världen igen än jag någonsin hade trott.

Vi blev även av med vårt gevär till polisen vid flygplatsen här Moskva som vägrade att lämna ut det till oss. Istället så ska vi nu få det när vi lämnar landet, hoppas vi. Om inte, ja, då blir vi kvar i Ryssland eftersom det är omöjligt för oss att komma iväg utan det. Men Dmitry Shparo, som hjälper oss med tillstånd och allting här i Ryssland, tror att allting kommer att lösa sig tillslut. Tar det aldrig slut?

Vi är väldigt trötta nu efter alla dessa nya intryck, det faktum att vi ligger åtta timmar fel på grund av tidsomställningen och självklart även på grund av själva expeditionen. Men det har inte bara varit negativa upplevelser sen vi kom tillbaka. Samma dag som vi kom till Moskva så hade vi en väldigt lyckad presskonferens på Svens-

ka ambassaden med många av Rysslands största tidningar och TV-stationer. Och alldeles innan presskonferensen skulle börja så kom mina föräldrar, som jag inte har sett på nästan 10 månader, tillsammans med Titti (Mikaels fru och vår tredje aktiva medlem i expeditionen). Det var väldigt roligt att få träffa dem efter så lång tid!

Just nu så försöker vi njuta av livet något här i Moskva innan vi fortsätter hem imorgon. Idag blir det förmodligen en tur till Kreml och Röda torget.

2005-05-24: Vi sitter nu alla tre i Norrköping och väntar på inspelning av kvällens Gokväll. Det program vi skickat ett tre minuters inslag till i stort sett varje månad under vår Expedition. Det är varmt, grått och dystert utanför hotellfönstret. Ingen vind.

Det är i stort sett en månad sedan vi lämnade Chersky. In i det sista, ja, fram till den sekund vi såg planet dyka fram genom molnbanken, på väg att landa, var vi osäkra om vi skulle komma hem. Vitaly Ivanovich, Grigorij Ivanovich och våra andra vänner, var lugna. Kommer det, så kommer det. Kommer det inte, går livet vidare. Men det kom. Hela natten hade samhällets invånare jobbat med att få klart landningsbanan. Så

att vi kunde komma hem. Osannolikt egentligen!

Det är så det hela känns idag. Osannolikt. Som en dröm. Som om det inte skulle ha hänt. Kolyma känns som ett paradys. Och var ett paradys. När det gällde hur människor skall uppträda. Generösa, hjälpsamma och intresserade med massor av tid till sitt förfogande. Kontrasten var enorm när vi landade på Arlanda. Trots att det var massor av människor, så var det knäpptyst. Ingen sade någonting, ingen tittade. En helt annan värld.

Mycket har hänt denna månad. Inte en lugn sekund. Ingen vila och ingen tid till eftertanke. Det har bara rullat på med en massa spännande saker. Titti och jag har haft en fantastisk tid. Tillsammans, i London och hemma i Särna. Intresset är mycket stort för vår färd. Vi har haft mycket lyckade presskonferenser i Moskva, Stockholm och London. Roligast av allt är att intresset är delat mellan våra kyliga upplevelser och de fantastiska människor vi mött. Machodelen är få intresserade av, vilket är underbart!

Nu väntar det allra svåraste jobbet. Att i film, böcker, artiklar och föreläsningar göra allt som har med Kolyma rättvisa!

Tack för Ert fantastiska intresse, Ni läsare, och alla uppmuntrande ord!

*Travlarbrodern Mikael Strandberg
Med hjälp av Johan Ivarsson*

Effektiv bantningskur:
9 månader i Sibirien

HELA
NATTEN
HADE
SAMHÄLLET
INVÅNARE
JOBBAT MED
ATT FÅ
KLART
LANDNINGS-
BANAN. SÅ
ATT VI
KUNDE
KOMMA HEM.

Tillbaka i Moskva

Revisor Jarl Wennerholm läser upp revisionsberättelsen. Nya vice ordföranden Per Wranner begrundar innehållet.

Ordförande Jan Mårtenson utgjorde en fara för Sällskapets inredning, när han klubbade besluten med "Mandråparen", klubbens Stora Klubba.

"Uppsala-falangen" representerad av professorena Lars Bohlin och Finn Sandberg.

ÅRSMÖTE PÅ SÄLLSKAPET

Årsmötet med tillhörande föredrag av klubbkamraten Fred Goldberg hade samlat runt femtio deltagare som förväntansfullt sorlade över en drink innan årsmötet begicks under värdiga former, som sig bör i denna illustra församling.

Ordföranden, **Jan Mårtenson**, hälsade alla välkomna till årsmötet. Till ordförande för mötet valdes Jan Mårtenson och till sekreterare **Anders Lindeen**. Till att justera protokollet utsågs **Axel Murray** och **Hans Welinder**. Årsmötet godkände därefter föredragningslistan.

Föredragning av styrelse och kassaberättelse följde så och det blev en uppvisning i sifferfärdighet exekverad av **Per-Olof Myrén**, vår skattmästare.

Revisorn **Jarl Wennerholm** läste upp revisionsberättelsen och revisorerna tillstyrkte resultat- och balansräkningen samt rekommenderade årsmötet att bevilja styrelsen ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2004. Därefter fastställde årsmötet balansräkningen och beviljade styrelsen ansvarsfrihet för 2004 i enlighet med revisorernas rekommendation.

Så var det dags att övergå till val av förtroendevalda.

Sorgligt nog har vår klubbkamrat och styrelseledamot

Styrelse för Travellers Club	
 Ordförande Jan Mårtenson Omval 2 år till 2007	 Klubbsekreterare Clas Göran Carlsson Nyval 1 år till 2006
 Vice Ordförande Jonas Wahlström Omval 2 år till 2007	 Styrelsesekreterare Anders Lindeen Omval 1 år till 2006
 Vice Ordförande Per Wranner Nyval 1 år till 2006	 Skattmästare Per-Olof Myrén Omval 2 år till 2007
 Klubbmästare Claes Lindberger Kvarstår till 2006	 Ledamot Jan Hartzell Omval 2 år till 2007
 Ledamot Fred Goldberg Omval 2 år till 2007	 Ledamot Erik Linder-Aronsson Nyval 2 år till 2007
 Ledamot Folke U. Persson Kvarstår till 2006	 Ledamot Roger Lundin Nyval 1 år till 2006

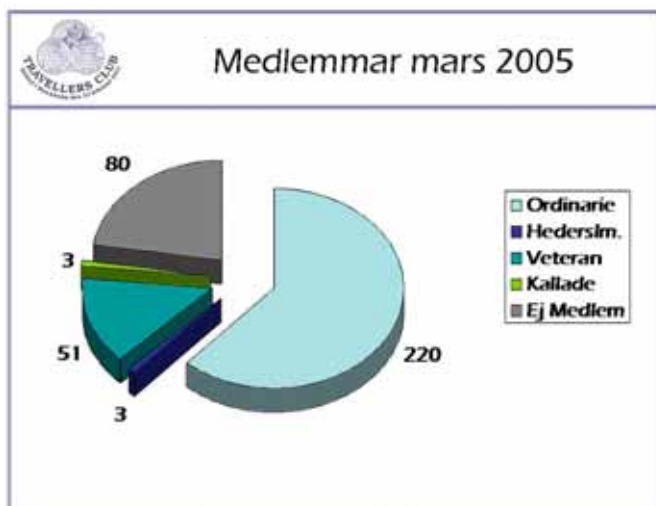
Gösta Appeltofft avlidit under det gångna året och inte bara lämnat ett mycket stort tomrum efter sig som kamrat. Han beklädde dessutom – efter speciellt godkännande av årsmötet – två befattningar i styrelsen; den som vice ordförande och den som klubbens sekreterare, båda utförda med den verbala elegans och lärda

humor som var Göstas signum.

Klubbens styrelse fick ett utseende enligt bilden ovan. Revisorerna **Jarl Wennerholm** och **Sten Ridderlöf**, liksom revisorssuppleanterna **Jan Minholm** och **Nils-Magnus Lobenius** omvaldes på 1 år till 2006. Invalsrådets ordförande **Göran Lundberg** liksom **Curt Stjernlöf** kvarstår till 2006. Ledamöterna **Arne O. Olsson** och **Anders Åberg** omvaldes på 2 år till 2007.

Programkommitténs ordförande **Claes Lindberger** liksom ledamöterna **Per-Olof Myrén** och **Clas Göran Carlsson** omvaldes på 1 år till 2006. Nyvalda ledamöterna är **Gunnar Andersson** och **Anders Åberg**, valda på 1 år till 2006.

Valberedning väljs på ett år och består av **Clas Göran Carlsson** (sammankallande),

ÅRSMÖTE PÅ SÄLLSKAPET

Eric von Rosen, Jan Wirgin, Göran Gaestadius, Peter Forssman och Gunnar Andersson.

Samtliga val var enhälliga.

Årsmötet fastställde förutvarande årsavgift till 500 kronor och inträdesavgiften till förutvarande 600 kronor.

Inga frågor var väckta av styrelsen, icke heller av enskilda medlemmar.

Göran Lundberg påpekade att det nu, när vi tar in många nya medlemmar, är särskilt

viktigt att vi följer fastställda intagningsregler. **Klas Gröndal** föreslog att vi skulle införa att alla medlemmar som kommer till klubbens möten ska bära namnbrickor. Mötet beslöt att låta styrelsen behandla frågan.

Per-Olof Myrén, vår skattmästare, hade gjort de mest rigorösa förberedelser för att såväl text som bildunderlag skulle finnas till hands när det var dags för årsmötesförhandlingar. Hans föredömliga presentationsmaterial innebar

att frågor blev överflödiga och årsmötet kunde klaras av på en mycket konkurrenskraftig s.k. sluttid. Det är klart att en och annan oförberedd travlarbroder hickade till när han inte bara möttes av de föreslagna funktionärernas namn utan även i stor utsträckning av bilder av högst desamma. Om man som under-tecknad, mer bär på ett signal-ement (inte minst på bild) än ett utseende, så kräver det sin man för att med stoiskt lugn låtsas som inget hänt. Eftersom detta helt och hållet var Per-Olofs innovativa idé var chocken inte mindre hos oförberedda funktionärer in spe och av mera rutinmässig art än hos travlarbröderna i övrigt.

Vår ordförande, Jan Mårtenson, tackade så alla för de insatser som gjorts för klubben och dess medlemmar och travlarbröderna övergick så till bordets gåvor för att vara lagom måltidsstinna och belättna inför Fred Goldbergs föredrag om väder och vind.

Noterat av Clas Göran Carlsson

Förre ordförande Bertil Nordenstam missar sällan ett Travlarmöte.

Skattmästaren och serveringspersonalen letar efter eluttag

HÄLSNINGAR

☒ Kära Travlarbröder, Sitter vid Zambezifloden och njuter av en öl. Har nu varit i Zambia en vecka och besökt ett antal vattenkraftverk och även kunnat se de imponerande fallen "Victoria falls" med extra mycket vatten denna årstid. Varma Travlarhälsningar från

Anders Lindeen.

☒ På 16 dagars rundresa i Malaysia, ett land av kontraster – från modern storstad Kuala Lumpur med världens näst högsta byggnad, till länghus i Sarawak med vänliga f.d. huvudjägare, regnskog i Sabah som dryper av fukt och dräller av blodtörstiga iglar, till gnistrande sandstränder och färgstarka korallrev. Vi har sett

orangutanger, langurer och näsapor, krokodiler, varaner och ormar, näshornsfåglar och vildsvin, och sett en havssköldpadda lägga 93 ägg. Många olika Nepenther (Kanuväxter), orkidéer, och som kronan på verket, den största Rafflesian i full blom. Tropiska hälsningar till alla travlarvänner från Kola Kinabalu 31 mars 2005

Gunilla och Bertil Nordenstam

☒ Bästa Travlare: Tack för hyllningen på min runda födelsedag! Den firades på två öar i Indiska oceanen, närmare bestämt La Réunion och Mauritius. Den senare väl värd ett besök, främst tack vare den genuina vänlighet som man möter överallt där. Men den fran-

ska ön är vackrare med berg som klättrar upp ur den tropiska grönskan till 3000 meters höjd. Starka nerver är dock en nödvändighet för att i en motorsvag hyrbil klara de otaliga hårnålskurvorna med bråd-djupa raviner strax intill. Vårhälsningar

Uno Grönkvist

☒ April månad och semesterresa till Indonesien. Denna hälsning kommer från Bali. Varma hälsningar,

Ulrich Lundberg

☒ Först apor i bagaget till Huston Zoo sedan bilresa till Oklahoma för att hämta skallerormar. Därefter till San Diego

(Forts. på sidan 20)

Hälsningar skall skickas till klubbens sekreterare Anders Lindeen, Näckrovägen 14, 182 56 Danderyd eller e-post anders.lindeen@tella.com

Alternativt till TravlarNytt enligt adress på baksidan.

Executive Consultant **Marcus Grunerwald** har blivit invald som medlem #1249. Arbetat med miljövård New South Wales Australien, Tennistränare i Österrike, Bartender i Cardiff. *Executive Consultant i Stockholm. Rest och bott i Saudi Arabien 1982-84, USA (ett flertal tillfällen), Kina 1990 och 1991, Japan 1993, Australien 6 månader 1997, Österrike 1998-1999, Wales 2001-2003. Intressen: litteratur, idrott, mat & dryck, statsvetenskap och vetenskapsteori*

Minister **Hans von Knorring** har blivit invald som medlem #1251. Tjänstgjort i Utrikesdepartementet Paris, Washington DC, Rio de Janeiro, Brasília, Geneve, Managua och Lissabon. Seglat i Hebriderna och Exter-Santander. Besökt Afrika: Tunisien, Marocko, Nigeria, angola och Kenya. Amerika: Kanada, USA, Mexico, hela Centralamerika, Västindien, Peru, Chile och Brasilien. Asien: Kina. Mellanöstern: Saudi-arabien, Förenade arabemiraten och Kuwait. Intressen: Segling, Stockholms skärgård, litteratur, musik, golf och politik.

HÄLSNINGAR

Zoo för att beställa koalor till Skansen Akvariet. Resan över Atlanten förgylldes av den arbetande travlarbrodern på SAS. Hälsningar

Mats Lindberger och Jonas Wahlström.

☒ På tjänsteresa till Minsk i Vitryssland där det mesta påminner om det gamla Sovjet. Tyvärr finns nästan inga gamla byggnader då det mesta är byggt de senaste 60 åren efter 2:a världskrigets slut. Hälsningar

Ulrich Lundberg

☒ Kära Travlarbröder, I Alexandrias nya bibliotek med Nobel sektionen. I Kairo ställde svenska ambassaden till med en mottagning. Nattåg till Luxor. Flodbåt till Assuan. Avskedsmiddag på Old Cataract. Vi hurrade för kungen 4 gånger. Bästa Hälsningar

Leif Hjärke & Magnus Karlberg

☒ Hjärtligt Tack för att klubben inte glömmar sina medlemmar när de går in i fossilaldern, hälsar

Hartvig Görnandt

☒ En hälsning från Dubai där vi har ätit lunch på kanske världens enda sju stjärniga hotell, Burj El Arab, det arabiska tor-net. Hälsningar

Ulrich Lundberg

☒ Tack för vänlig hälsning från travlarbröder i samband

HYLLNINGAR

Sedan föregående TravlarNytt gratulerar vi:

- ☺ Gilbert Fredrikson 90 år
- ☺ Hartvig Görnandt 85 år
- ☺ Finn Sandberg 85 år
- ☺ Robert Nydahl 85 år
- ☺ Åke J Ek 80 år
- ☺ Clarence Dybeck 75 år
- ☺ Jan Beck-Friis 75 år
- ☺ Arne O. Olsson 70 år

Ramses II's mumie förmedlad av Leif Hjärke och Magnus Karlberg

med min 65-årsdag. Tack också för proffsig, genomarbetad dragning på årsmötet. Travlarhälsning!

Nils-Åke Borgström

☒ Travlarbroder, vad kul att äntligen bli kallad så!! Som son till en purser på SAS så har jag rest sen jag var liten, men en del av mina resor har varit av kortare slag. Sammantaget så har de dock gjort att resandet har präglat min uppväxt och därför så känns det otroligt givande och smickrande att få bli delaktig i en sådan fantastisk förening som Travellers Club. Med vänliga travlarhälsningar.

Marcus Grunerwald

☒ Hjärtligt tack för en mycket trevlig kväll, fin presentation av klubbens affärer, god mat och mycket tanke-

väckande föredrag i sober miljö, vilket allt manar till fortsatt deltagande på möten- bara man inte är bortrest. Med travlarhälsning

Per Lundberg

☒ Tack för de två ex jag fick av senaste "TravlarNytt". Gratulerar till en utförlig och innehållsrik tidning. Jag skickar ett ex till Turid Elgström och behåller det andra ex.

Nils Gunnar Toremalin (TC Malmö)

☒ Vi hälsar härifrån Kyoto och framför att Travellers Clubs resan gått bra och att det varit mycket intressant.

TC Finland - Antti Helenius, Eero Pilkama, Aimo Viitala och de andra ur gruppen plus guiden.

IM MEMORIAM

Den tidigare Travellers Club medlemmen, **Jan Kuylenstierna** avled den 17 maj. Han lämnade klubben för några år sedan men han uppskattade mycket sina år som medlem.

Travellers Club beklagar förlusten.

- ☺ Nils-Åke Borgström 65 år
- ☺ Peter Forssman 65 år
- ☺ Olof Sjöström 65 år
- ☺ Curt Borkmann 60 år
- ☺ Rutger Engvall 60 år
- ☺ Bruno Stangdell 60 år
- ☺ Gunnar Brandberg 50 år
- ☺ Gunnar Krantz 50 år
- ☺ Roger Lundin 50 år
- ☺ Jan Minholm 50 år

GOLF - TRAVELLERS OPEN PÅ SMÅDALARÖ

Den 27 - 28 maj gick första versionen av Travellers Open av stapeln på Smådalarö Gärd utanför Stockholm.

Några glada travlare lät inte den försenade varen hindra uppsätet att träffas under lättsamma former utan vare sig frack eller smoking. Den nyblivne travlaren **Gudmund Nannesson**, tillika hotellier på Smådalarö tog på sig värdskapet med allra största allvar. Att se till att folk njuter och har roligt är en allvarlig business.

Tävlingen började med att vi spelade 9 hål scramble på fredagseftermiddagen. Detta mest för att alla deltagarna skulle bekanta sig med omgivningarna runt omkring golfbanan. Åtminstone måste det ha verkat så för en utomstående betraktare.

För den som inte är välbekant med spelformen scramble kan jag kort redogöra för att alla fyra spelarna i en boll slår ut. Sen väljer man den bäst belägna bollen och alla spelare slår sina slag därifrån, och så vidare. En kvalificerad form av fusk alltså, men mest till för att spelarna skall känna sig duktiga och därför ha lättare att lära känna andra duktiga spelare.

Som kuriosa kan jag nämna att i mitt spelsällskap hände det vid flera tillfällen att vi efter fyra slag ändå inte hade en enda boll på green. Vi misstänker allvarligt att Gudmund hade preparerat banan. Scrambletävlingen avslutades och den slutade med att ett lag vann. Lite otippat kan tilläggas.

Därefter var det dags för en

tävlingsgren som rönt betydligt större framgångar. Båtåkning, öl-drickning samt bastubadande. Detta avslutades med att tävlingsdeltagarna mangrant kastade sig eller någon annan i vattnet.

Efter denna övning kände sig travlarbröderna redo att avnjuta en delikat måltid. Denna inleddes med att undertecknad invigde gästerna i Travellers Club's innersta väsen. Det antydde också vid detta tillfälle att det hör till god ton, när man är inbjuden första gången, att inte vinna över en redan etablerad medlem i Travellers Club.

Denna uppmaning klingade ohörd på dag två då den riktiga tävlingen spelades. Poängboogey över 18 hål. Vinnare på knapp marginal Thomas Westgerd, vars ansökan ligger under behandling. Vi får se hur det går med den saken.

1:a Thomas Westgerd 33p

2:a Björn Jensen 31p (th)

3:a Lars Liedegren 29p (tv)

Vid pennan tillika arrangör av första Travellers Open

Anders Åberg

Hotellier **Gudmund Nannesson** har blivit invald som medlem #1252. Ett 20-tal resor till Nordamerika under åren 1972-84, bl.a. som chef för hotellgruppen Inter S Hotel. Ett flertal besök i södra Afrika, samt resor i Arabvärlden. Har ett stort och intresse för andra folk och kulturer och sammanträffar, som en effekt av verksamhet i hotellbranschen. *Intressen: Stockholms skärgård, natur, geografi, jazz, golf, organisationsteori (och praktik) Frankrike.*

Direktör **Stefan Ahlberg** har blivit invald som medlem #1253. Grundare av och tidigare VD för International Business Systems AB (IBS). *Sjöalpina skidtur i Grönland 1998, Safari och varmluftballongflygning i Masai Mara, Kenya 1999. Skidåkningsurer i Marocko, Iran och Japan under 2000, 2004 och 2005. Björn- och vulkanskådning i Kamtjaka 2003. Golf-, val- och vinstudier i Sydafrika 2004. Kulturkryssning längs och på Nilen 2005. Intressen: Skidor, bergsbestigningar, skridskor, golf, segling, resor, konserter och opera.*

Direktör **Lars G. Lejjon** har blivit invald som medlem #1254. Försäljningschef Europa och VD/Koncernchef för Good-year i Norden inkl. Baltikum. Bosatt i Ohio, USA 1979-1981. Studier i Japan (Kaizen Institute) i 6 månader 89-90. Omfattande kortare och längre resor i Japan, Taiwan, Hongkong, Thailand, Malaysia och Singapore från och med 80-talet. Därutöver flertalet resor till Förenade Arabemiraten och Abu Dhabi. Vidare ett 20-tal resor till ett 10-tal länder i Västindien samt för närvarande 5 omfattande resor till favoritresenälet Sydafrika. Intressen: Upptäcka världen gärna i samband med golf.

Disponent **James Johansson** har blivit invald som medlem #1250. Ansvarig för inköp, logistik och marknadsföring AB Banankompaniet. Medlem av Banankompaniets styrelse 1984-1999. Inköps- och studieresor till Nord-, Mellan-, och Sydamerika (USA, Mexico, Guatemala, Honduras, Costa Rica, Panama m.fl.) Tågresor genom södra Afrika. Intressen: Resor, trädgård, konst, musik, båtar, historia, biografier mm.

GOOGLE - ETT NYTT SÄTT ATT RESA

Man upphör aldrig av att bli fascinerad. Satelliter har funnits länge och visst har de sedan använts för fotografering, bara vädret varit bra.

Jag kunde dock inte föreställa mig att de kan registrera sådana detaljer. Med lätthet kan jag se en fem meter lång båt som ligger vid min brygga!!

Vad som gör det hela ännu mer spännande är att vi nu alla kan titta på hela jorden, utan att det kostar något.

På bilderna till höger visas tre olika bilder av Sverige/Stockholm. På varje bild finns två reglage. Det övre för att förflytta sig, och det undre för att zooma.

Mitt bilden har jag zoomat in på Gamla Stan. Vän av ordning noterar att det inte finns ett moln på himlen och solen skiner. Det finns alltså sådana dagar.

Den understa bilden är maximalt zoomad, med Sällskapet på Arsenalsgatan 7 i centrum (pilen). Till höger finns Kungsträdgården och på vattnet synd Vaxholmsbåtarna.

Nu vet du att storebror ser dig.

Dessa tjänster och funktioner hittar du hos Google, med adress:

<http://maps.google.com/>

Även om man inte har lagt in hela jorden, så tillkommer hela tiden nya bilder, men redan idag kan man göra intressanta resor, även om inget går upp mot den sanna upplevelsen att resa.

Per-Olof Myrén

ANGUILLA - ÖN SOM VILLE FÖRBLI EN KOLONI

Vid en segling i Västindien besökte jag Anguilla, som ligger nära St. Martin, men som vi ofta seglar förbi. Ön har en intressant historia.

Engelsmännen etablerade Anguilla som en koloni 1650, och bortsett från några franska invasionsförsök, så har det varit en kronkoloni sen dess. Det torra klimatet omöjliggjorde etablering av stora plantage, men ön blev en exportör av tobak, bomull och salt. I början

av 1800-talet hade ön 10500 invånare, vilket sakta minskade. Till slut var ön bortglömd av resten av världen.

1967 försökte England att avveckla sina kolonier. I ett försök att skapa en ny Karibisk nation klumpades Anguilla ihop med sina närmaste grannar St. Kitts och Nevis. Invånarna ville inte ha något att göra med den nya nationen, vilken uppfattades som övertagande från St. Kitts. Inom några månader hade man

beväpnat sig och tvingade polisstyrkorna från St. Kitts att återvända hem. Landningsbanan på öns flygplats blockerades för att förhindra en invasion från St. Kitts.

Bekymrade för eventuella stridigheter stationerade engelsmännen marinstyrkor i vattnen utanför Anguilla. Efter att under två år ha försökt att förhandla fram en lösning, invaderades Anguilla av engelsmännen 1969. I stället för motstånd möttes de invaderande styrkorna som befriare, och firades som befrielsens dag.

Till slut fick öborna som de ville. Unionen upplöstes och Anguilla blev återigen en koloni.

Per-Olof Myrén

Vem kan motstå färgen på havet?

En av alla karibiska getter

KOMMANDE FÖDELSEDAGAR

Fram till nästa nummer av TravlarNytt firar dessa bröder sina födelsedagar:

JULI

- 01 Bertil S Jernberg 73 år
- 02 **Lars Fredriksson 60 år**
- 03 **Bengt Tillberg 70 år**
- 04 Carl Lewenhaupt 47 år
- 04 Claës Bonde 64 år
- 04 Bengt Wählin 73 år
- 05 **Ulf Christenson 65 år**
- 05 **Lars Hambræus 80 år**
- 06 **Per Taube 45 år**
- 06 **Gunnar Bergström 70 år**
- 06 Bertil F Söderlund 84 år
- 07 Hans Corell 66 år
- 08 Björn Gillsäter 39 år
- 10 Gerhard Sengel 69 år
- 10 Bertil Gylling 76 år
- 11 **Claes Löfgren 50 år**
- 14 Gösta Fernström 63 år
- 15 Gunnar Andersson 67 år
- 16 Claes Lindberger 57 år
- 17 Magnus Elander 59 år
- 17 Bertil Larsson 68 år

- 21 Åke Thambert 88 år
- 23 Mats Jonsson 62 år
- 26 **Lars Sjölander 55 år**
- 26 Hans Welinder 62 år
- 29 Björn Sohrne 64 år
- 29 Anders Sandström 72 år
- 30 **Gustav Rennerfelt 65 år**
- 30 **Claes Nordström 70 år**
- 30 Bengt Wijk 72 år

AUGUSTI

- 02 Göran Lundberg 79 år
- 04 Clas A. H Wallenborg 63 år
- 04 Jan H Lundqvist 79 år
- 04 **Bertil Falck 80 år**
- 06 Bengt Winqvist 82 år
- 06 Karl Erik Larsson 87 år
- 10 Staffan Ander 62 år
- 14 Klas Gröndahl 63 år
- 15 Akbar Seddigh 62 år
- 17 Per Wramner 62 år
- 17 Carl Christian Wallén 88 år
- 18 Claes Grundsten 56 år
- 22 Marcus Grünerwald 28 år
- 22 Åke Jansson 64 år
- 26 Fred Goldberg 63 år

- 26 Johan Söderberg 82 år

SEPTEMBER

- 02 **Clas C Herlin 90 år**
- 03 Eric Engzell 84 år
- 04 Henrik Evengård 49 år
- 04 Folke U Persson 68 år
- 04 Lars Birkner 84 år
- 04 Kai Honkanen 84 år
- 08 Johan Harmenberg 51 år
- 08 Leif-Owe Hubertsson 63 år
- 09 Anders Åberg 57 år
- 09 Peter Gunvén 61 år
- 09 **Eric Ager 65 år**
- 10 Carl-Axel Lindblom 84 år
- 14 **Helge Backlund 60 år**
- 14 **Arne Rudler 65 år**
- 14 Rey Urban 76 år
- 14 Arne Bergenahag 83 år
- 16 Hans E. Golteus 63 år
- 22 Anders Strömberg 61 år
- 24 Johan Nordenfalk 71 år
- 28 Karl W Eulau 82 år
- 29 Per Gunnar Skoglundh 74 år
- 30 Alf E Öhman 57 år

På förslag från Klas Gröndahl på årsmötet har vi tagit fram namnskyltar att användas vi sammanträdena. Skytlarna delas ut i samband med dessa.

